

VILÁGI KESERVES BUJDOSÁSÁNAK UTÁNNA, MEN-
NYEI ÖRÖMET ÉS NYUGODALMAT NYERT

KÖZ JÓRA SZÜLETFTT

FÉRJFIÚ

NÉHAI TISZTELETES NEMZETÉS

P Á L D I
SZÉKELY

I S T V Á N
U R A M

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Hazánknak egyik híres *Mechanicussa*, nevezetesen a'
Kolo'svári Reform. Nemes Collegiumnak XV. Ektendők
alatt igenditséretes, és Nagy Érdemü TYPOGRAPHUSsa.

Kinek-is meg-hidegedett Tetemeinek el-takarittatása
alkalmatosságával a' Kolo'svári Reformáta Ecclesiának Bel-
ső Farkas Uttzai Templomában, rövid és együgyü Ha-
lotti Prédikátzioval utolsó Tisztefséget tett

I N T Z E M I H Á L Y.

1769 dik Ektendőben Böjt más Havának 19-dik Napján.
Mellynek-is, annakutánna maga költségén való ki-nyomtattatá-
sa által Férjéhez való Hivségét és Szeretetét bizonyítani
kivánta, a' meg-Hólnak kefergő Özvegye.

Kolo'sváratt Nyomtattatott, 1769-dik Ektendőben.

07519

2. Sám. XVI: 12.

*Reá tekint az Ur az én nyomorúságomra, és jót ad én-
nékem az Ur.*

É'sa. XXXV: 10.

Haáz Rezső Múzeumi Tudományos Könyvtára

*Az Ur meg-váltattai meg-térnek, és nagy énekléssel Si-
onba mennek: örökké való öröm léken az ő Fejekén, öröm és
vigasztág véki őket környül, és el-távozik ő tőlök a' keferüség
és a' nyögés.*

MAGYARÁZATRA FEL-VETT SZENT LÉTZKE:

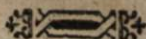
Haáz-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Szekegyudvarhely

SOLT. LVI. 9, 10.

*Az én bujdosásimnak fiamát jól tudod: az én könyhbüllá-
sáimat a' te Tömlőben raktad; avagy nem tudád-e azoknak
fiamokat? - - Ezt tudom, hogy az ISTEN vagyou én velem.*

Gen nevezetes, és az ISTENT fzerető ke-
gyes Lelket egézfzen meg-vidámitó szent
Historia jegyeztetett fel, 1. Mó's XXVIII-dik
Részében a' Jákob Pátriárháról, a' holott
az iratik-le, mimódon kénfzerítettett t. i.
Jákob, az ö Atyjafiának az É'saunak ellene fel gerjedett
Haragja és Gyüölösége miatt, az ö édes Atyjának Házát
el hagyni, és az ö Anyja Bátyjának a' Lábánnak Házá-
hoz Mésopotámia felé indulni, midön pedig egy helyven

el-estveledett volna, a' Mezön egyedül hálni, és annak a' Hellynek kövei közzül égyet párna gyanánt feje alá ten-
ni, a' mellyen még-is tsendefén nyúgozik vala, mert jó
Lelki-Esméreti vala, és az Istennek Szeretetéről 's mel-
lette való lételéről bizonyosí-is tétetett vala, noha kül-
söképpen minden vígáztalástól meg-fosztatott fegény Buj-
dosó volna. Igen nevezetes mondom, és az ISTENT fzerető
kegyes Lelket egészen meg-újjító 's vidámítható e' meg-
emlitett Sz: História, mivelhogy Jákóbnak eza' Bujdosása
e' Földön bujdosó, és fok keserves vízontagságok közt
vándorló igaz Híveknek-is lehet ki-ábrázoló Példája, a' ki-
ket hasonlóképpen mint Jákóbot, két dolgok téznek tsen-
desé, és bátorságosá az ő fívekben, a' jó Lelki-Esméret
tudni-illik, és az ISTEN' vélek való létének meg-esínéré-
se, a' mellyről mint-hogy meg-gyözetettek, ez az oka
hogy ök-is fzerentséfen által vándorolják ezt az ő bujdo-
sásoknak Siralmas völgyét, ú. m. e' nyomoruságos Világi
Életet, a' holott gyakrabban tsak a' könyvhúllatás ő né-
kik Éjjel Nappal az ő kenyerek, melly keserves bujdosá-
soknak Terhe alatt mindazáltal el-nem tsüggednek, mert
tudják ök azt, hogy az ő keserves *könyvhúllatásoknak leg-
kissebb tseppje-is* el-nem vezett, hanem az ISTENTől nagy
fzorgalmatossággal mintégy fel-fzedetett, és mintégy *tömlő-
ben*, az az, különös rejték helyben tétetett, a' mellyel a'
jelentetett, hogy nem mégyen soha ISTEN előtt feledé-
kenységben az övéinek e' világi keserves bujdosások,
hányattatások, és sokzori méltatlan bozfantatások. A'
mellyről minthogy meg-gyözetett vala immár ISTEN-
nek ama' Szíve fzerint való Embere, a' Dávid, nem tsuda-
ha az ő keserves bujdosásinak, és fokzori ügyes bajos dol-
gainak terhe alatt, ollykor ugyan mintégy el-faradott, de
mindazáltal el-nem esett, az az ISTENTől, nem tsak so-
ha is

ha is, el-nem szakadott, de még csak békételesen sem
szólott, mert tudja vala ő azt, hogy az ISTEN az ő buj-
dosásának káráját jól tudja; az ő minden könyvhiútlátásait töm-
lőjében rakta, avagy nem tudnáde úgy-mond azoknak kárákat?
ezt tudom hogy az ISTEN vagyon én velem. Melly vígaf-
talással tellyes Szavairól a' Dávidnak midön immár ez órá-
ban csak igen röviden értekezem, 1-ben, ez Igéknek
rendel csak igen rövid Magyarázatajára figyelmezzek. 2-
sor pedig ennek a' mi hasznunkra való fordításában munkás
lézek.

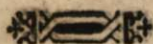
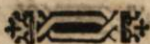
A' melly 'Sóltárban *Summa* fzerént egy fok méltatlansá-
got szenvedett, de az ISTEN' kegyelmes Igéreteivel 's mel-
lette tapasztalt lételeivel meg-erősített kegyes Embernek,
ú: m. a' Dávidnak, az a' Világi nyomorusága, rajzoltatik-le, a'
mellyben az ő Hitének meg-próbáltatására akkor jutott
vala, midön amaz ő nagy és hatalmas ellenségétől, a' Sa-
ultól való félelem miatt, neki az ő édes Hazájából ki-
bujdosni, és mezze való földön élete' védelemével vándor-
olni kellett vala. Melly keserves állapotját hogy an-
nál világosabb fínnel le-rajzolhassa, és kit kit a' rajta való
fánakozásra indithatna, magát mindjárt e' 'Sóltárnak *Ti-
tulussában: méltatlanságot szenvedő Léleknek,* avagy inkább
betű fzerént, mintégy: néma Galambnak nevezte vala, a' ki
tudni-illik mezze való Földre kergetetett vala, és mintégy
ragadozó Ölyvek között volna, hogy még csak szólani-is
ne bátorkodna. Melly magában keservesen nyögő Ga-
lambnak *Emblemaja* bizony reá-is illik vala a' Dávidra, a'
kiben noha a' felid ártatlanságnál egyebet senki-is nem
tapasztalhatna, még-is kergettetik vala, a' mellyet így
fejezett-ki az ő ISTENben vetett bizodalmaival egyben,
ezen 'Sóltárnak kezdetében *ψ. 2. 4. Könyörülj rajtam IS-
TEN! mert el-akart engemet nyelni a' balandó Ember,* - - -

mindazáltal valamennyiféle séltem, én te benned biztam. Melly ISTENben vetett bizodalmat így fejezi ki a' többi között a' Magyarázatra fel-olvasatott: Letzkében: *Az én bujdosásimnak számát jól-tudod; az én könnyhiúllatásimat a' te Tömlődben raktad, avagy nem tudnád azoknak számokat? - - ezt tudom hogy az ISTEN vagyok én velem.* Melly Igéket immár az említett rend szerint

I. *Elsőben* rövideden világositani kellek. Három nevezetes *Confessioja* és vallás-tétele jegyeztetett fel pedig itten a' Dávidnak, a' mellyek közül az

1. *Első* ez: hogy ISTEN az ő bujdosásának számát jól-tudja. E' pedig ő néki mellyik bujdosása lett-légyen, a' mint emlitem, már az 1. versben, világosan fel-jegyeztetet, hogy t. i: ő ezt a' jeles Éneket akkor készítette légyen, midőn a' Saul előtt való futásában ötet a' Filistéusok Gáthban meg ragadták volna, és az ő Királyokhoz az Akishoz vitték volna, de a' midőn kétség nélkül ezt a' "Sóltárt tsak éppen ki-gondolta, s elméjében forgatta, és ofrán írásban akkor hagyta, mikor a' vezedelemből ki-fabadult volna. Melly félelmes futása és bujdosása noha az ő Lelkének igen keserves vala, mivelhogy minden igaz ok nélkül kellett önéki ekkor az igaz ISTENi Tízteletnek Hellyétől mezféle való földre futni, és a' bálványozó Filistéusok közt bujdosni, elég vala mindazáltal ez az ő Lelkének vigasztalására, hogy az ISTEN ötet ottan-is szemmel tartotta, az ő minden bujdosásinak, fáradságinak igaz okát, abban való fel-tett tzelját, és számát is jól tudja, minden lépéseit hogy úgy szóljak mintegy meg-fámlálta; sőt ottan is ISTEN ötet mintegy kézen-fogva igazgatta, hogy végre ofrán Ditsőségre magasztalja, és keserves bujdosásinak kívánatos jó végét adja. A' mellyet midőn immár a' é: David az ő Bujdosásnak ISTENTől való meg-fámlálá-

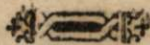

*Állásával fejezett-ki, azzal azt akarta tanítani, hogy tehát vagy az ISTENnek mindenekre ugyan ki-terjedő, de az ötet félo kegyes Hívekre különösen vigyázó Bölts Gond-viselese, melly fzerint noha öket olykor félelmes és kétséges bujdosásra és nyomoruságra juttatja, abban mindazáltal el nem hadja, söt reájok olly' különösen vigyázó hüséges gondot tartana, hogy azoknak éygenként lépéseiket-is mintégy meg-fámlálja, 's úgy igazgatja, hogy az azokból való ki-fabadulásra, útat és módat ö nékiek ugyan az ISTENi Gondviseles mutatna, a' mint ezt a' É: Dávid másutt-is, u: m. 2. Sam, XVI: 12. illyetén szókkal elő adta: *Reá tekint az UR az én nyomoruságomra, és jöt ad nékem az UR. a' melly bizodalmban meg-fem tsalatkozta, mert minekutánna fok próbat és méltatlanságot látott volna, fok félelemmel és keserüséggel tellyes futásokat szenvedett volna, végre oztán az ö Életét üldözöktöl és ötet halálra keresöktöl meg-fabadította, és tellyes fbadáságra juttata. Es így a' É: Dávid most ezen fzaivaival Tudod ISTEN az én bujdosásimnak fámat, jelenteni tsak éppen azt akarta: Te óh igaz ítéletü Biro! a' ki nem engeded hogy az ártatlan Ember mind végig háborgattassék, és egézen el-nyomattassék, hanem vigyázz kinek-kinek az ö lépésére, és minden tsalekedetire, hogy jövendőben a'ferént fizess önékiek a' mint azt meg-érdemlették: ne mennyen annakókáért te előtted sohais feledékenységbé, azén sokföri, és hosszas idökig tartó bujdosásom, fáradtságom, mellyben tudod ISTEN! hogy nem völt semmi egyéb fel-tett tzélom, hanem az, hogy ha az én Életemet megtartandod, és a' minden-napi Eledelet és ruházatot énnékem ki-folgáztatod, tebessék a' Te Templomodba néked Hála-adó áldozatot, és az én édes Hazámnak 's Nemzetemnek hafnos falgálatot: erre nézve az én fáradtságos bujdosásimat annak Te-nálad tudva lévő fáma, és mivelta fzerént,*
állandó*

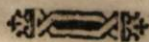
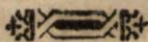

állandó nyúgodalommal jutalmaztasd meg énnékem, avagy a' mint ezt rövidebben a' CXXXII. d'ik 'Sólt 1. v. ki-fejezte: *Emlékezzél-meg URam Dávidról a' te Szolgádról, és minden ő nyomoruságiról.* Sőt úgy tettzik énnékem, hogy már most félelőbb értelem fzerént azt is akarta a' *Bujdosásnak* Nevzete által jelenteni, hogy a' mint ő néki, úgy minden ISTEN-fzerető kegyes Lelkeknek-is, az ő egész Világi Életek, nem egyéb, hanem az ő Mennyei Hazájokon kívül lévő keserves bujdosás légyen; mert valamiként a' bujdosó ritkán nyerhet ő magának az idegen földön állandó örömet és nyúgodalmat; úgy fzinén ki tudná kibefélleni, azt a' fok-féle, minket fzorongató nyomoruságot, és terhes nyughatatlanságot, a' mellyek fzinte Lelkünkig érvén nagyon fzorongatnak, és Dáviddal illyetén keserves panaszolkodásra juttatnak: 'Sólt. LXIX: LXXXVIII. *Tarts-meg engemet URam ISTEN! mert el-értenek a' Vizek mind az én lelkemig. Bé-estem a' méllységes sárban, a' bolott fel-nem álbatok, méllységes vizekre jutottam, és a' víznek habja el-fogott engemet. A' te búsulásid én rajtam által mentenek, és a' te tölled reám botsátatott félelmeik meg-fzorítottanak engemet,* Melly minket ffarasztó, és mint az égő gyertyát lassán lassán fogyató keserves bujdosásunknak terhe alatt, bizony el-kellene fogynunk, ha az iránt nem volna bizonyos bizodalunk, hogy az ISTEN a' mi bujdosásunkat onnan feljül az Egekből fzemmel tartja, minden mi bajainkat jól látja, és minden reánk méltatlan következett bozfzuságot a' maga emlékeztető könyvében nintégy felírja, egy szóval: az ő Tanítsáival tsudálatosan vezérel minket, hogy végre a' Ditsőségben fogadjon minket. 'Sólt. LXXIII: 24.

2. for Még nagyobbra nevelődik a' f: Dávid' Bujdosásinak terhes volta, a' midön arról ezt bizonyítja, hogy, a' fírással és könyvbulatással tellyes volt, a' melly iránt magát

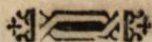
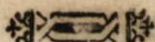

magát azzal vigasztalta, hogy ISTEN az ő minden könyv-
bálatásait az ő tömlőjében rakta. A' melly állásnak for-
májával, tzelozás vagy on azokásra, melly fzerint a'
Régiék, és még ma is a' Nap-keletiek, a' Bor tartó E-
dényeket, Ketske, vagy más egyéb böroköl fozták kézi-
teni, és kiváltképpen ezekkel a' bujosók és utozók foz-
tanak élni, a' minémü Boros Tömlökröl gyakran van em-
lékezet a' Sz: Irásnak Leveleiben, És így a' Tömlök
nevezetével azt akarja most a' f: Dávid jelenteni; Hogy
valamiként a' füzetező Gazda, az ő jó izü édes Mustyá-
nak még azokra a' Tseppjeire-is fozgalmatoson vigyázna
a' mellyek a' keményen meg-tekerttetett 'Sajtoból le-tse-
pegni és le-fizárogni foztak, és azokat-is el vezni nem
hadja, hanem azt-is Edényben zárja, mivelhogy édefebb
Bort jövendöben még abból várna: úgy fzentén az ö könyv-
húllatásinak azok az egymást nyomban követö sürü tsep-
jei is, mellyek az ISTEN Hargjának, vagy mondjam in-
kább, Atyai látogatásának Sajtojától, úgymint az olykor ö
reája ereftett méltatlan bozfzantatásoknak, fulyától, az ö fe-
meiböl ki-fatsartattak, és Ortzáján le-folytanak, ezek-is
mondom el-nem veztenek, hanem ISTENTöl mint vala-
mely drága Gyöngy-femek fel-fzedettek, és el-tétetnek,
hogy jövendöben az ö fámára rendeltett öröm és vi-
gafság a' fzerént lenne mérsékeltetett. Ezt pedig az ö
Minden-tudóságával erőfitette-meg, mondván: *avagy nem
tudnaál ugymond fámokat azoknak?* avagy a' mint néme-
lyek ezt fordítani es magyarázni kívánnák: *avagy nin-
tseneké azok a' Te Könyveidben!* Ugy hogy ezen állás-
nak formája a' Kereskedö Emberektöl vétetett legyen,
a' kik azokat a' dolgokat, a' mellyekre réa kívánnak em-
lékezni, az ö fámartó könyvekben fozták fozgalmato-
san fel-jegyezni, hogy azok feledékenységben ne men-
nyenek,

nyenek, hanem idővel a' jegyző könyvből emlékezetben jöjjenek. Melly fzerént *könyvet*, ugmint az ö *Minden-tuótságának könyvét* tulajdonitná a' f: Dávid is most az ISTENnek, a' mellyben az ö meg-fámlált futásait és Tömlöiben fedett könyvhúllatásainak tsepjeit, fámzerint-is mintegy fel-jegyzette, hogy azok el-ne veszfzenek, feledékenységben ne mennyenek, hanem az ö jövendőbéli meg-vigáftaltatásának ISTENTől meg-határozott idején elő vétefsenek, hogy így a' mint emlitém, azoknak fámok fzerint lenne öröme és vigáfsága-is mérsékeltetve, mintha ezen kérdésével: *avagy nem tudnádé azoknak fámokat?* azt mondotta volna: Uram a' ki a' mi Fejünkön lévő Hajunk fálait is mind fámán tartod, és még mikor nyelvem alatt nintsen a' beféd jól tudod; avagy nem tudnádé az én nagyobb bajaimat, 's azokkal fármaszott könyvhúllatásimat? mert semmi egyéb én rajtam nem történhetik, hanem a' mit a' Te Tanátsod és Akaratod öröktől-fogván **el-vegezett** vólt. De a' holott már meg-jegyzni fíükség léfzen, hogy ezzel, u. m. a' könnyhullatások' tsepjeinek ISTENTől való fel-fzedettetésével, magokat tsak azok vígáftalhatják, a' kik a' Dáviddal egyenlöképpen fírnak, nem valami bakatella Világi dolgokért t. i. *mert a' Világ fzerént valo bánat Halált ferez*, 2. Kor. VII: 10. nem is valami ördögi fomorúságért, p. o. ez avagy ama' gonof kivanságnak nem tellyefithetéséért, 2. Sám. XIII: 2. a' miképen az Amnon nagy gyötrelében esett vala a' Thámárért; hanem inkább *1-ben* a' kik fírnak az ö büneiknek érzéséért, úgy-hogy el-fáradván az azon *való bánatt*okban, *egéf éjjel firtokban*, *könyvhúllatásokkal nedvesítik ágyokat*, *Áftatják nyofolyáikat*, *sűrű fíralmokkal*, a' mint a' VI dik 'Sóltárban énekeltetik. 2. for a' kik nagy fíralommal kefergenek a' Sionnak romlásáért, és a'

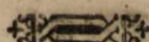
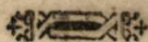
Jéru'sá-

Jéru'sálemnek pusztulásáért, u. m. az ISTEN Anyafentégyházáért. 'Sólt. CXXXVII, 3 *for* a' kik sírnak ugyan a' Dáviddal az el-áradott nagy vezétségért, így szólván ugyan ő véle a' CXIX. 'Sólt. 136. *ψ. Vizeknek folyási fármaznak az én szememből azok miatt, kik a' Te Törvényedet nem örözik-meg, vagy pedig 4-ker a' kik méltatlan meg-sértetnek, és valami ollyas nagy Lelkekig ható bofzúsággal érdekeltetnek, de méltatlan mondom, mert csak ezeknek igéri ISTEN, hogy az ő ártatlanságokat Világra hozza, és a' Dávid síralmával, az ő könyvbúllatásokat-is Tömlőjében rakja. De*

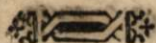
3-*for* és utoljára *é*: Dávid még azt-is valja, *hogy az ISTEN bizonyosan ő véle volna, azt tudom ugymond hogy az ISTEN vagyon én velem. Kegyelmevel és Segedelmével tudnillik, engemet mind védelmezvén, mind pedig a' réánk botosított Kerefteknek el-viselésére meg-is erősítvén, a' mellynél már nagyobb Vigasztalás nem kell, mert a' é*: Pál *é*ava *é*erént: Róm. VIII. 21. *Ha ISTEN vagyon mi velünk, kitsoda lehetne ellenünk? A' mellynek ellene azt lehetne ugyan mondani, a' mit Gedeon-is modott vala az ötöt közöntő Angyalnak Bir. VI: Kérlek édes Uram ha velünk vagyon az UR, miért talált minket ez a' Nyavalya? de a' melly Nehézséget-is mindjáraft le-tsendesíthet, a- vagy csak annak meg-gondolása, hogy nem abban áll az ISTENnek velünk való léte, hogy minket ne találjon soha semmi nyavalya, hanem abban inkább, hogy ISTEN minket még a' leg nagyobb Nyomorúságokban-is minden Emberi reménség felett vigasztalna, és végre azokból di-tsőségesen ki-is szabadítva. De röviditem immár Beféde-met, és Fel-tételemnek*

II *Második Réfjében az eddig el-mondottaknak közelebről-is a' mi háznunkra való fordításában munkás lézek.*

Azt mondotta vala a' többi között a' f: Pál Rom. XV: 4.
hogy a' mellyek meg irattak, azok a' mi tanúságunkra irattak-
meg, hogy a' békeféles türes által, és az irásoknak vigaf-
talások által reménységünk legyen. Ugy is vagyon bizonyá-
ra Szerelmesim! mert ilyen a' többi között f: Dávidnak
ez a' kezem alatt lévő mondása: *Az én bújdosásimnak fá-
mát jól tudod, az én könyvűllatásaimat Tömlőben raktad,
avagy nem tudnád azoknak fáimokat? - - azt tudom hogy az
ISTEN vagyon én velem. A' mellyből a' mi vigasztalásunk-
ra fokot tanulhatunk. Mert*

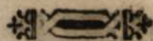
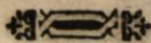
1-ben Mikor azokat a' fok kedvetlenségeket meg-gon-
doljuk, a' mellyeknek a' Dávid ki-tétetett vala, ho-
lott ő Királyságra választatott vala, innét alkalmatosságot
vehetünk arra, hogy az ISTENi Gondvifelést tsudáljuk,
a' melly gyakran oljan Ezközzel él az ISTENi el-ve-
gezett Tanátsnak tellyesítésére, a' melly azzal éppen el-
lenkezni láttatik. Ha ti Dávidat Szer! a' Pufztában ke-
ringeni láttatok volna, vallyon gondolhattatok volnaé, hogy
e' legyen ISTENnek az a' mások felett való kedves Em-
bere, a' ki még jövendőben az Izraëlen Király lézen? de
így kelle az ISTENi el-vegezett Tanátsnak bé tellyesedni.
Nem külömben annakelőtte a' Mó'ses az Izraël Népe'nek
Szabadítóul rendeltetett, a' mellyre Emberi mód fzerint
szólván a' láttatik vala talám valamit *conferalni*- és hozni,
hogy ő a' Királynak Udvarában, mint Király Leányának
Fia, úgy neveltetett, de imé ISTEN ezen fel-tett tzel-
jának el-érésére egézfzen ellenkezöleg tselekedett, Mó-
'ses t. i. az Udvarban lévő minden kedveségét el-vefzet-
te, a' Királytól Halálra-is kereftetett, néki a' Midiániták
Földiben futni kellett, és 40. Eftendőig Juhaknak ö-
rizöjévé lett, míg az ISTENi felölle való végezés bé-
tellyesedett. És így magunkra nézve sem lehet hát azon
tsudál-

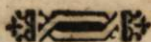
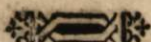
tsudálkozunk, hogy mi, a' kik a' Mennyei Ditsőségnek el-
vételére rendeltünk, hogy jöendőben ISTEN előtt
Királyokká és Papokká légyünk, még-is most a' É: Pál-
riak szava szerént 1. Kor. IV: 13. *e' Világnak sepreivé let-
tünk.* De

2 Kor Mikor mi a' Dávidnak azt a' Nagy ISTENben
vetett Bizodalmit meg-gondoljuk, melly szerént azt bi-
zonyoson hizi vala, hogy ISTEN az ő keferves Bujdosá-
sában néki minden lépéseit szemmel tartja, igazgatja, könyv-
húllatásait Tömlőjében rakta, hogy jöendőben a' szerént
lenne nyugodalma, és fáradságának jutalmaztatása: szük-
ség, hogy mi-is a' mi Hitünket és tsüggedező reménsé-
günket erősítsük, és arról semmit is ne kételkedjünk,
hogy ha szintén nevededik-is olykor a' mi Világi bujdosásunk-
nak háboruja, és minket folytogató keferüségnek árja,
nékiünk is van mindazáltal az Egekben bizonyosságunk, és a' mi
dolgainknak tudója a' Magasságban, Job. XVI: 19. a' ki a'
mi keferves bujdosásainknak, *és* *sitten* való méltatlan bofzan-
tatásunknak színat jól tudja, és könyhúllatásainkat Töm-
lőjében rakta, hogy ama' Mennyei Jobb Hazában a' ze-
rént legyen jöendőben Lelkeinknek nyugodalma; mert
az ISTENnek Igazsága azt kívánja, hogy a' kik ez É-
letben *szíva* vetnek vala, azok *oftán* nagyörömmel arassanak,
és a' ki az ő *fáradtsággal* keresett magvát *vívén,* *szíva* mé-
gyen vala, a' *térne-meg* nagy ének *szóval,* *vígassággal;* ('Sólt.
CXXVI: 5. 6.) *mert örökké* való öröm *lézen* az UR meg-vál-
tattainak *fejeken,* mikor a' Mennyei Sionban meg-térnek, öröm
és *vígasság* *véki* környül őket, és *el-távozik* ő *tőlök* a' kefe-
rűség és a' *uyöges,* (E'sa. XXXV. 10.)

Ne félj és ne irtózzál hát, óh ISTENT Szerető, és az
ő Kegyelmes ígéréttel meg-erősített Kegyes Lélek!
e' gonofban tétetett Világnak tovább való bujdosására is

el-indúlni; mert akárnint igyekezzenek Téged e' kietlen
Puztának kemény félei és féelvezes háborúi el-dőjteni,
és meg-erőtleníteni veled van mindazáltal az az ISTEN,
a' ki Dávidot a' Puztában, és Danielt is az Orozlánoknak
Verinében meg tartotta, és a' reád agyarkodó Orozlánok-
nak-is fájokat szintűgy bé-dughatja. Ne felj és ne epef-
zed hát azon tovább magadat, óh meg keteredett Sion-
nak Leánya! hogy a' Te könnyhúllatásodnak tsepjei, a'
mellyek olykor Ortzáidon le-tsordultanak, mind eddig-is el-
nem záradhattak, hanem még moit-is meg ujjulnak, mert
még-is; vigasztalás nélkül vagy; mivelhogy különös okai le-
hetnek a' Te Lelki Jegyefednek arra, hogy a'te meg-vigasztal-
tatásodat késleltetni kívánnya. Talám azért van az, hogy Te
a' Vigasztalást az ISTENi Kegyelemnél fellyebb betsüllöd, és
azért késlelteti a' vigasztalást Te töled, hogy ezután az
ő Kegyelmét mindennél fellyebb betsüljed. Talám azért
nem törölte meg-meg-egészízen könyvben lábbogó fze-
idet, hogy a' Te Tefti Erőtelenséged a' Te írásodnak
ne tulajdonitna a' Vigasztalásban valami kevés érdemet.
Talám a' Bünt, és e' Világi házontalanságot még jobban-
is meg-akarja útaltatni Veled. Égy szóval talám azon ma-
ga ábrázatjához jobban-is hasonlónvá akar tenni téged, a'
ki, a' kereztván függvén, ISTENTől mintégy el-hagya-
tott vala, a' mint panaszolja vala (: Mát. XXVII :) holott
akkor-is az ISTEN kebelének Szerelme vala. Ne függef-
zed fel hát soha-is óh Kegyes Lélek! ezen a' Földön való
meg-vigasztaltatásodtól JÉ'SUSodhoz való igaz hűségedet,
mert tisztátalan Szeretetnek Jele vólna e' Te benned, ha
csak az efféle Adományért, úgymint e' Világon kívánsá-
göd szerént lehető meg-vigasztaltatásért, kedvelnéd a' Te
Jegyefedet. Hízzem elég a' néked, ha a' Te könnyhúll-
latásidnak tsepjei el-nem vesztenek, hanem tölle szorgal-
matoson

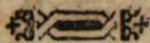
matoson fel-fzedettetek, és az ő Tömlőjében tétetek, mert bizonynal mondom azt néked, hogy mentől nagyobb vala ezen ISTEN fzerént való bánatod és keferüséged, és ezen könyvhúllatásidnak tsepjei mentől többek, annál bövebb lézen a' Te örömed, midön ama' Mennyei Jéru'sálemben, a' Báránynak Menyegzőjében közelebbről való lézen fzerelmes JÉ'SUSoddal való égyefséged, mert ekkor a' Te fzemeidről könyvhúllatásid végképen el-törltetnek.

* * * *

És ugyan ezzel tsendefitsed Te-is immár mostani keferüségedet ISTENT-féle Ker! Özvegy! mert a' Te Néh. Szeliú Tízteleles Jó Féjred-is magát azzal vígafzalta, hogy ISTEN az ő keferves *Bljdosásának fámát*, abban való feltett tzeljät, és *mi voltát jól tudta, könyvhúllatásait Tömlőjében rakta, és mindenkor ő véle volna.* Véle vala bizony mindenkoron ez az ISTEN, mind az ötet vígafzáló, megüjítő 's bátorító Kegyelmevel, mind az ő olykori fzorúlt dolgaiban való tsudálatos fsegedelmével, mind pedig nála le-tétetett ritka Ajándékaival, a' *kit az UR mintégy nevezet fzerént hívott vala mint Bézalélt, 2. Mós. XXXI: bé-töltvén ötet Értelemmel, Böltsejséggel, és minden Mesterséggel, hogy gondoljon mindent valamit különös mesterséggel kell tsinálni.* A' mellyre való Termézetü hajlandósága, és ISTENTöl a' ritkább és különös nemés Mesterségekre való hívattatáfa, p. o. Picturára, Musikára, Tüzi Mesterségre, Typográphiára, Betü öntésre és metzésre, és egyéb mesterséges Találmányokra való alkalmatos volta, ő benne még eleinten ki-tettzett, u. m. a' ki minekutánna Helységünkben e' mostan folyó *Seculumnak XVII-dik Eftendejében, Karátson Havának 27-dik Napján Szüléinek igen nagy örömökre e' Világra fzülettetett volna, úgymint az ő Szüléi együtt való*

való Házasági Élete'nek éppen 40-dik Eztendejében, sem az előtt sem az után több Magzatjok nem lévén, és annyira neveltetvén Szüléinek ez egyetlen-egy Kedves Gyermekek, ezen ni Nemes *Collegium*unkban 7. Eztendeig való Deák-ságában Tanulását szerentséfen folytatta, azután a' benne lévő nemes indítatoknak jobban való *excolálás*ára Hazánk-nak és Ecclesiánk-nak Fő rendeitől közönséges költséggel a' Felsőbb-Orzági Akadémiákra küldetteté, hogy Hazánk-nak annál hasznosabb szolgálatajára elkészítették. A' holt kiváltképen a' *Physicát* és a' *Chemiát* minekutánna ditséretes forgalmatofsággal tanulta volna, a' vala leg Főbb tzielja, hogy a' Typographiában, Betű metzésben, és egyebekben, ama' minden ditséretet érdemlett, de eléggé meg-nem betsültetett hallhatatlan Emlékezetű Férjfiúnak, Néh. T. *Tótfalusi* KIS MIKLOS Urannak példáját ö is követhesse, és ennek kívánatos emlékezetét e' Hazában meg-elevenithesse. Bizony mátatott vala-is Szerelmefim! e' Néh. Tiszt Férjfiú ezekben olytatén *Specimeneket*, a' melyeket nem tsak e' Hazában, hanem a' Felsőbb Orzá-gokban-is, a' kik ezekhez értettenek, és tudták illedöképen *aestimálni* a' *Virtast*, és Elmés igyekezetét, örömmel és tsudálkozva szemléltének, és mind ezéktől PÁLDI ISTVÁN egy boldogabb és szerentséfebb Időkre méltó Érdemes Férjfiúnak itéltetett. És én bizony, a' ki az ő bujdosásának öt Eztendők alatt társa, és fáradhatatlan igyekezetének szemléelője voltam, midőn az ő XI. Eztendőkig tartó keserves Bujdosásáról emlékezem, nem lehet meg-nem illetődnem, mert alig hiszem, hogy valaki azon az idegen Földön, az ő edes Hazájának lehető szolgálatajért, ő nálánál keservefebb sanyaruságot szenvedett légyen, a' mellyen minekutánna nagyobb részént által ment volna, és már ott-is magának jobb Életet, és tsendes nyúgo-

nyugodalmat reménlhetett volna, az ő édes Hazájában mindjárt vízfűz indúla, mihelyt arra a' Hazából valami kevés költséget vehetett volna, hogy az ő régi fel-tétele 's fogadása fzerént Hazájának főlgálhatna. Esitt immár minekutánna ő néki *Statio*, Hivatalának folytatására mód 's hely rendeltetett volna, azt minémü *Dexteritassal* folytat-ta légyen, és azon kívül-is Temetési, Lakadalmi, vagy más egyéb nagy *Solemnitasu* Gyűlésekben, minémü főlgálatot tett légyen, tudja azt úgy ítelem minden; mert az ő szép híre 's Neve e' két Magyar Hazában el-terjedvén, fokaktól meg kerestetett, és szép főlgálatot-is tett. Melly benne lévő ritka *qualitasok* mellett, nem lehetett nem kedvelleni, ő benne azta' *Singularis Candort* 's Egyenes-séget, és minden kevélységtől üres felid, és nyájas Ter-mézetet, melly fzerént soha senkinek dolgában nem piz-kál vala, azokat nem-is vi'sgálja vala, hanem a' maga dolgát követvén, *Ráttartlan Életet* élni igyekezék vala. Ha pedig olykor bánattal, *Szomorúsággal*, és bozfusággal illettetik vala, azt vagy békefséges türe'ssel, vagy magá-ban való tsendes epeztödé'ssel vífeli vala, elégnek tartván ha az ő dolgainak tudója a' Magafságban az ő *bujdosási-nak* *famát* 's abban való fel tett tzeljät jól tudja, *titkos könyvhúllatásait* *Tömlőjében* rakta, és mindenkor ő velle volna. Velle-is vala mind addiglan, míg nem ötet e' gonofban rétetett Világból ki-föllitotta, és égy darab időtől fogva ötet lassan lassan fogyató, fzarasztó, de 10. Napoktól fogva sullyofon ostromló nyavalyája után, ama' Mennyei jobb Hazában való nyugodalomra botsátotta, minekutánna Sze-relmes Házaz Társával, Némz. FARKAS KLÁRA Af-fouyal 10. Eftendeig szép tsendes, Békefséges fzeretettel élt volna, és 2. szép Leánykáival KLÁRÁVAL és 'SU'SÁN-NÁVAL meg-áldatott volna, Világi Életének pedig LII d'ik

Eztendejét számlálta volna.

A' kinek immár Szomorú Halálán és Házadnak si-
ralmas gyászban való borulásán ne epefzed mód nélkül
magadat ISTENT-féle Kerefityén Özvegy! hanem meg-ke-
feredett Lelkedet Kerefityéni békefészes türelessel birjad,
mert az az ISTEN, a' ki a' te ártatlan Éleléd Férjednek
az ő keferves bujdosását tudta, könyhüllatását Tömlőjében rakta,
és mindenkor mellette vala, bizony a' te Életednek-is lézen
meg-vigasztalója, a' mellyet kíván már ő is néked Szívé-
nek telyes indulatjából, hogy a' JÉHOVA a' ki most ré-
ád ezt a' hánatot és keferüségét botsátotta, sebeidet is-
mét meg-gyógyítsa, és két neveletlen kedves Leánykáiddal
egyetemben Élteteket, fzerentsés időkre juttassa. Ugyan
ezt a' jót kívánnya a' Te kedves Szüléidnek, mint elei-
től fogva való különös jó Embereinek, és vizont kedves
Testvérednek. Áldja-meg az ISTEN a' ti Életeteket, hoz-
zá való fzereteket, és parantsoljon néktek is örömet. Jót
kíván minden ő hozzá tartozó, és egyenkét elé nem szá-
lálható közelebb 's távolabb lévő minden Atyjafiainak, Jó a-
karóinak, Barátnak, a' kik felesen vagytok. Közelebből az
itten lévő Tiszt. Collegatusnak, kiknek vala ő véle bizo-
dalmas és barátságos tárfsalkodások, kívánván, hogy mind
ezeknek hozzája való Szereteteket az ISTEN bővön meg-
jutalmaztassa, és Élteket sok Éztendők alatt tsendes
jó napokra juttassa.

Es az illetén fzerentséfebb Világi Életet, kívánnyuk
vala eddig mi is Tenéked óh bódlog Lélek! de mivel
már bódlog Lelkedre nézve nyertél ennél ezerfzetre jobb
Életet, u. m. örökkévaló Idveséget: Légyen Teste-
re nézve-is nyugodalmad néked. Te utánnad pedig ad-
jon ISTEN több illetén Magyar Bézaléleket,
és az Izraélnek békefészeset.

Á M E N.

ISTEN' AKARATJÁBAN MINDENKOR MEG-NYUGO-
DOTT, ÉS ÉLETÉBEN TELLYES BIZODAL-
MÁT ISTENÉBEN VETETT ISTENT-FÉLŐ

FÉRJFIÚ

NÉH. TISZTELETES és NEMZETES

P Á L D I

SZÉKELY

I S T V Á N

URAM.

A' Nemes Kolo'svári *Reform. Collegium*nak, XV. Eftendöknek el-forgások alatt, igen ditséretes és nagy dexteritasú

TYPOGRAPHUSSA,

Kinek-is midön meg-hidegedett Tetemei a' Földnek gyomrában bé-rétegetnének, együgyü

HALOTTI TANITÁSSAL

utolsó Tízteséget tett.

ÉS el-maradott Keserves fivü Özvegyét, az ISTENNEK LÁTOGATO KEZE ALATT VALO ALÁZATOS

HALLGATÁSRA serkengette,

A' Kolo'svári *Reform. Ekklésiának* Belső Farkas-Utcai Templomában,

VERESTOI GYÖRGY.

Ugyan azon Ekklésiának egyik méltatlan Tanítója.
1769-dik Eftendöben *Martiusnak* 19-dik Napján.

'Sólt. LXXI. 5.

*Te vagy az én várásom URam, én bizodalom gyermek-
ségemtől fogva!*

Jér. Síralm. III: 25, 26.

*Fő az UR azoknak, a' kik várják őtet, a' léleknek, a'
melly keresi őtet,*

Fő várni és tsendességben lenni, mind az URnak szabadításáig.

'Sid. XII: 6, 12.

*A' kit feret az UR meg-dorgálja, meg-ostoroz pedig min-
dent, a' kit Fiává fogad - - -*

*Azért a' ti le-ereftett kezeiteket, és reftető térdeiteket
erősítétek-meg.*

MAGYARÁZATRA FEL-VETT SZENT LETZKÉ.

Haáz Rezső Műzeumi Tudományos Könyvtára
Szállásudvarhely

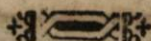
'SOLT. XXXIX: 8, 10.

*Azért én most mit várok? URam minden bizodalomom te ben-
ned vagyok!*

Meg-némülék és meg-nem nyitám fájmat, mert te tselekedted.

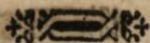

Gen nevezetes dolog az, a' mit olvasunk Szerelmesim! a' Mó'ses II-dik Könyvének IX-dik Rézében: hogy midön tudnillik, Mó'ses, fíntén az Égyiptomnak Kiráallyával, Faraóval, a' Népnek el-botsártatása felöl vetélkednék, akkor a' többi között a' Faraó Király' meg-átal-
kodott keménységének meg-lágyítására azt tselekedte,

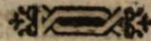
hogy az ő vezzejének az Égre lett felemelése után, mindjárt olyan igen nagy menydörgés és kö-efső szállott légyen le az Egyiptonnak Földére, a' mellyhez hasonló föha nem volt annakelőtte az egész Egyipton' földén, miolta Emberek kezdték vala azt lakni: Ugy hogy, még maga-is oztán a' Faraó, tsak hogy a' Mó'sesnek könyörgésére azok a' menydörgések, és kö-efsők az ő Földének határáról el fordittatának, 's el-távoznának, magát az Izrael' Népének el-botsáttatására önként is reá igére; De majdan vízontag tsak hamar, hogy a' kö-efső és menydörgés meg állott volna, ez a' meg-keményedett szívű Király vízontag újjabban az Izraelnek URa ISTEN ellen vétkezék, és újjabban szívét ISTENnek ellene meg-keményíté. Én pedig K. K. még a' meg-keményedett szívű Faraónál-is sokkal meg-keményettebb szívűeknek tartom azokat az Emberek közzül lenni, a' kik nem hogy akkor, mikor az ISTEN' Itéletinek terhes *procellái* ő rajtok meg-gyűlnek, meg-terhesednek, mindanyiszor az ISTENnek Keze alatt meg-hunyázkodnának; nem hogy firnának, keseregneének, és nem hogy annak el-távoztatásáért az ISTENnek esedeznének; hanem inkább az ISTENnek sújtoló ostora ellen akkor-is békételenkednek: Nem az, hogy akkor Illyés Profétával ök is Életeket mintegy meg-unván, pántolódva azon könyörögnének: *Elég immár URam! mostan azért vedd-el az én Lelkemet, kérlek, mert én sem vagyok jobb az én Atyáimmál,* 11 Kir. XIX: 4. Nem tsak az, hogy Jób Pátriárkával együtt ök-is olykor meg-sebefittetett indulatjokra nézve az igaz Békésféges-türesnek válójából killyebb hágván, sületésekniek napját, óráját meg átkoznák: *El-velekem az a' nap,* mellyen én sülttettem, és az éjtzaka, mellyen azt mindották: *Férfit gyermek fogantatott,* Jób. III: 3. Nem tsak az, hogy az öket

érdeklő

érdeklő nyomorúságok között ök-is ollykor, még ama' Mennyei Udvarnak, *intimae admissiois*, belső bé-járó *Ministerével*, a' Jérémiás Profétával együtt, zúgolódva azt kiálták: *Faj nékem én anyám, hogy kültél engemet, viskva-vonásnak és az egész fölaön való per-patvarnak Férjfiát! Nem adtam költsönt, ök-is nem adtak nékem költsönt, még-is minden fidalmaz engemet!* Jér. XV: 10. Mert igaz az, hogy mind ezek, és ezekhez több efféle pánafzolkodások ugyan, nem egyebek, hanem az Emberi békételenkedő romlotságnak valóságos meg-meg annyi jelei, tüzerei légyenek; De még-is éppen olyan indulat nélkül valót még az ISTENnek leg-kedvesebb Hívei között-is bizony nehezen találhatunk, a' ki, kivált mikor önéki-is, mint a' Dávidnak, tsak a' *köny búllatás éjjel és nappal kenyere*, és az ISTEN' tsatornáinak *farokra minden áradásai és habjai által kezdenek menni ö rajta.* 'Sólt. XLII: 4, 8. soha se-egyfer se másfor, ajakit pánafzolkodásra, sőt ollykor békételen zúgolódásra is meg-ne nyíllá: Ámbár azt is jól-tudjam, hogy mihelyt oztán egyfer az illetén ISTENT-fzerető Hívek az ISTENnek útáiban jobban bé-tekitenek, leg-ottan mindjárt az ö fíveknék az előtt fel-háborodott habjai letsendesednek; és a' kiknek az előtt erősseri nyughatatlankodik vala az ö Lelkek, már ekkor mindjárt fel-ézmélkednek magokban, és mintegy a' magok nyughatatlankodó Lelkeket meg fóllicván, mind annyifor amaz ISTENnek fíve-fzerént való Emberével, a' Kegyes Dáviddal együtt, óh melly ISTEN' Utaiban egészlen meg-nyúgodott elmével, azzal vigasztalják: *Miért hagyta-d-el ób én Lelkem magadat, és miért búsongaff én bennem? Hízem, várjad az ISTENT; mert még én bálákat adok ö néki, mert ö az én ortzámnek meg-fabadítója, és ő ISTENem énrékem* 'Sólt. XLII. 12. Hanem azokat nevezém hát én most mindjárt előt-

tetek,

tetek, a' Faraónál is meg-keményettebb szívűeknek lentű, a' kik a' rajtok meg-terhesedett nyomorúságok között, az ISTENnek sújtoló ostroma ellen úgy békételenkednek, hogy már mind annyiszor az ISTENnek útáiban gántsoskodjanak; a' magok bűneiket kifsebbítsék, az ISTENnek őket sújtoló ostromát pedig felette igen nagyítsák; és az őket sújtoló ISTEN' Kezének mi tőlünk igen sokszor el-rejtett, el-titkoltatott okai felől békételenkedve zúgolódjanak: *Nem zabolázzák-meg ezek Dáviddal a' magok fájokat, hogy nyelvekkel az ISTEN ellen ne vétkeznének: Nem hallgatnak ezek az ISTEN' Itéletének őket sújtoló, és sokszor csak az ő Hiteket 's Mennyei szent Atyjokban vetett Reménségeket próbáló vezézeje alatt; holott csak a' mint a' 'Sidóknak Mesterei is mondják vala: Optimum et selectissimum Aroma est silentium, Nintsen kedvesebben illatozó drágább Fű-ér ISTEN előtt, mint a' Hallgatás: Nem bizodalommal, hogy még a' leg keservefebb nyomorúságoknak is közepette a' Dáviddal együtt magok eleiben kérdést tennének: Azért én már most mit várok? és arra ostromán egész kézséggel magoknak mintegy, ugyan a' Dáviddal együtt, meg-is felelnének: URam minden bizodalomom te benned vagy! Meg-némúlok azért, és nem nyitom-meg fámat, mert te tselekedted: A' mely Igéket, a' mint hallátok, mostani rövid Elmélkedésemnek fundamentumául, a' É: Dávid 'Sólt. XXXIX: 8, 10. v. előttetek mindjárt fel-olvastam.*

A' mellyeknek fel-fejtegetésekben midőn már most arra törekedem, hogy 1-ben a' Dávidnak ezen ő ISTEN' Keze alatt lett *Hallgatását*, sőt éppen *Meg-némulását*, és ezzel mire akarta legyen az ISTENi Kegyelemnek *Scholarjában* tanult Embert tanítani a' É: Dávid, bővebben meg-magya-
rázzam.

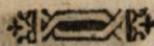
tárazom. *II. For* pedig, ennek az ö ISTEN' Keze alatt lett *Meg-némülésának* okát a' é: Dávid miben helyheztesse, röviden világosítsam: Oh vajha a' Kegyelemnek Lelke éiveteket ez alatt, az en tölem el-mondandó Igazságoknak bé-vételére annyira el-kézitené, hogy már ennekutánna a' bennetek lévő indulatokat, ha egészzen le nem vetkezhettek-is, avagy csak annyira meg-zaboláznátok, hogy az ollykor ti reatok botsátott nyomorúságok között az ISTEN előtt mindenkor illendöképpen hallgatnátok! De, hogy a' Dologhoz mindjárt hozzá kezdjek: A' mi az

1. *Elsőt* illeti Szerelmemim! Nem fűkség már most énnékem előttetek ennek a' 'Sóltár' írásának alkalmatosságáról igen hozzáfón *disputa'no'n*: Akár írta ezt a' é: Dávid, mikor még a' Saul Királynak Udvarában lakván, a' Saul Királynak *Anticussaitól* otta-ottan hamissan vádoltatnék, és magától-is a' Saultól halálra méltatlanul kergettetnék: Akár pedig akkor, a' melly nekem ugyan inkább is tetfizik, mikor az *elő-ágyékából* fázalmazott Fiától az Absolontól halálra kerestetnék: Bizony mind azok a' *characterek*, mellyek itten ebben az XXXIX. 'Sóltárban álló Személynek tulajdonittatnak, bennünket egyenesen, és ugyan két-kézt, Dávidnak, az ö, nem Saul Király előtt, hanem inkább Absolon előtt, a' maga Fia előtt lett fútasára, s' igen keserves bújdosására vezetnek: Mellyek közzül 1. *első* ugyan az, hogy ezek az ö rajta ekkor meg fekütt nyomorúságok ö réája olly hirtelen, és minden reménsége felett következtek, a' mellyek elébbeni Bóldogságát 's dicsőséges Méltóságát, igen keserves és fomorú bóldogtalansággal váltottak fel ö néki: A' hová már egyenesen tzelozott, mikor az 5. 6. 7. *v-sekben*, a' maga Élete' Napjainak, előbbeni bóldogságának semmiségekről, mintegy az ISTENnek Atyai Szeretete felől kételkedve keservesen a'

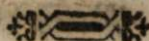
felől panaszolkoznék, hogy *ő tsak ideig való; hogy tsak egy tenérnyivé tétettek legyen az ő boldogságának nappjai; hogy az ő ideje tsak mint egy semmi olyan legyen; és hogy bizonyára mint az árnyék, úgy jár az Ember: bizonyára tsak hijában forgalmatoskodik, rakásra gyűjt, de nem tudja kitsoda éli-meg azokat.* Mind ezeket pedig világosabban hol találhatnók-fel, hanem Dávidnak az ő Fia, Absolon előtt lett fútásában? Mert még a' Saulnak idejében nem állott vala erős talpon a' Dávidnak boldogsága; hanem *ekkor* vala az, hogy mikor már egészzen meg-erősítette volna az UR ötét az Izraelen való Királyságban, és már egész erőben fel is magasztalta volna az ő Birodalmát az egész Izrael' és Júda nemzetségin: akkor hirtelen reménysége felett üttete dobót az Absolon ö ellene, és trombitát fútatván kiáltatja vala: *Absolon uralkodik Hebronban 2 Sám. XV: A' mikor óh ki-bezélhetné-ki a' Dávidnak keserüségét, mikor ő azt latja vala, hogy az az ő Fia, a'ki az ő ágyékából származott volna, kergetné az ő életét ő neki? Bizony a' Dávidnak ugyan minden nyomorúságai között, ezt én legnagyobbnak tartom; és soha egy nyomorúsága-is ő neki, nem hiszem, hogy olly fok köny-húllatásokat femeiből ki-fatsart volna, mint ez az ő maga kedves, és még talám igen kényyén tartott Gyermekeitől lett üldöztetése; a' mellyért ezeknek meg-hallgatásokra igen méltán az ISTENT mintegy ugyan *provocat*hatja-is vala, az 13. v-ben: *Hallgasd-meg URam az én Könyörgésemet, vedd füledben az én kiáltásomat, az én köny-húllatásaimra ne vesztegelj; mert én te előtted jövevény vagyok, és 'sellér.**

2. dik tzimere az ebben a' Soltárban szóló Személynek az, hogy ő ezeket az ő rajta ekkor meg-fekütt nyomorúságokat, éppen, mint valamelly nevezetes vétkének, valóságos keserü gyümöltseit, úgy gondolja vala; és mint az ISTEN' bűnt

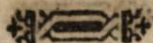
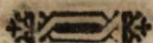

bünt gyűlölő Igazságának haragos Ostorát, magán úgy is
 féndéli vala: És ezért könyörög vala már azon a' Kö-
 nyörülő ISTENnek a' 9. és 11. v. -sekben: *Minden én vét-
 keimből szabadíts meg engemet. Vedd el én róllam a' te osto-
 rat; mert a' te kezdednek fenytéke miatt én el-fogytam.* Már
 pedig közzületek, kik az ISTEN' Beizédének olvasásában
 jártalok vagytok, kitsoda ne tudná: hogy Dávidnak az ő
 Fia, Abfolon előtt lett fütáfa, 's Fijától lett gyaláztatá-
 fa, valósággal-is nem egyéb vala; hanem az ő elébbeni,
 Uriás Hittéus Feleségével, a' Bethsabéval lett fertelmes-
 kedésének, és azután magán-is az Uriás Hittéuson vég-
 hez vitt gyilkosságának, igen keserü gyümöltse, és az
 ISTEN' bünt gyűlölő Igazságának világos büntetése ő raj-
 ta? a' mellyet mindjárt ebbéli gonofságának végben vi-
 tele után az ISTEN' ő nékie a' Nátán Próféta által meg-
 is jövendöltetett vala, hogy *soha a' fegyver házából ki-nem
 fakadna, és az UR' ő ellene gonofét a' maga tulajdon házából
 támaftana.* 2 Sám. XII: 10, *jud. 11. hely*

3-dik tzimere még, az ebben a' 'Sóltárban szoló személynék
 nevezetesen az, hogy ő ebbéli nyomorúságának állapotjában
 külömb-külobb féle *adfectiokat*, indulatokat érzett magában;
 mert egy elsőben ugyan, *zabolát vetett vala fájára, hogy ne
 vétkeznék tellyességgel nyelvével* (: 5, 2, 3. :) majdan *min-
 dazáltal mikor az ő nyavalajája jobban kezdett volna ne-
 vekedni, meg bevüle az ő fíve-is ő benne, és az ő gondolatiban
 a' búsuláfoknak tüze fel gerjedvén, meg-nem állhatá, hogy
 ugyan tsak egy keveset maga nyomorúságos állapotjáról,
 mintegy az ISTEN'nek hozzája való Atyai Szeretete fe-
 lől kétséges lévén, ne panaszolkodnék, és minden ebbéli
 nyomorúságiban való vígasztalását, (félre tévén mintegy az
 ISTEN'nek Atyai Gondvifelésében vetett bizodalját.) tsak
 az egy Emberi Életnek hijjábanvalóságában ne keresné,*

(: 2. 3-7 :) *mind* addig, mig-nem vizontag magát éfze vé-
vén, minden bizodalrát tsak az egy ISTENnek Szerete-
tében, Gondvifelésében, már minden habozás nélkül meg-
fekteté (: 2. 8-14 :) Már pedig, bizony Dávidnak az ő
Fia, Absolon előtt lett futásában vala az, a' melly idő a-
latt egy *elsöben* a' Dávid, magát olly tsudára méltó bé-
kefséges-türelssel vifelte; hogy nem tsak az, hogy előb-
beni böldogságában lejendő vizta-állitratásában nem ké-
telkednék; hanem e' felett szájaból tsak leg-kifsebb szót-
is ki-nem ejtett, mellyel az ő Kegyelmes ISTENét meg-
bántotta volna: Innen mikor ebbéli böldogságában a' többi
között, ama' *perversus* motskolódó gaz Embertől, a' *Sémei-*
tül, kövel hajigáltatván, azzal szidalmaztatnék: *Eredj, credj*
te vér-fopó és istentelen Ember! Vifka-adja most az UR te-
néked a' Saul' háza-népének minden vétét, a' ki helyében te
uralkodol: és adta az UR az Orkátot a' te Fiadrak Absolon-
nak: és imé a' nyomorúságnak közepette vagy, mert vér-fopó
Ember vagy! Fel-indul ezen az UR' fel-kent Királyjának hüsé-
gére meg eskütt Ábifái: *Hogy-bogy szidalmazhatja, úgy mond,*
ez a' bölt eb az én Uramat, a' Királyt? Majd el-mégyek,
és fejét vékém. De óh az alázatos lelkü Dávidnak éppen
tsudára méltó Békefsége-türelse! Nem nyitja-meg még ek-
kor-is száját, tsak leg-kifsebb békételenségre-is, és még ek-
kor is jövendöbéli böldogságáról reménységét le-nem tézi,
hanem vizta az Ábifáinak és szölgáinak azt feleli: *Had-*
jatok békét nékie: hadd szidalmazzon; mert az UR mondotta
néki, Né talám réá tekint még az UR az én nyomorúságom-
ra, és jót ad még ma nékem az UR az ő átká helyett, 2.
Sám. XVI. De majdon már 2-*szor*, mikor meg érti azt a'
Dávid, hogy az Achitófelnek azon tanátsa derekafon *suc-*
cedale volna, mellyben az Absolonnak azt tanátsolja vala:
hogy *membe-bé az ő Atyjának ügyefizoz*; mert há az egész
(1784.)
Izrael

Izrael meg-értené, hogy ő a' maga Atyja ellen olyan felette nagy gyalázatos bozféúságot tselekedett légyen, kétség-nélkül azoknak kezeik inkább meg-erősödnének, a' kik ő mellette vólnának: És kivált, mikor értésére adják azt a' Dávidnak, hogy az Absolonnak ellene való párt-ütése naponként hová tovább mind inkább szaporodnék és erősödnék: *Akkor* már el-kezd ő is tsüggedni, az ő előbeni ISTEN' Szeretete, Gondvifélése felől való reménységében; akkor már zúgolódni kezd arról, hogy az ő boldogsága, méltósága, már mintegy *semmi*, tsak olyan légyen; hogy ő mind eddig olyan *hijjában forgalmatoskodott*, olyan *hijjában gyűjtött rakásra*; mert minden ő előbbeni boldogságának, szerentsés állapotjának *lépsege, mint a' moly, meg eméktetett légyen*: Mind addig, míg-nem 3-for azt az örvendetes izenetet vízik meg a' Dávidnak, hogy az Áchitófelnak, ha fíntén előbbeni tanáts-adása hijjában nem járt-légyen-is, de már az az ő második tanáts-adása (: a' melly a' Dávidnak is fokkal nagyobb vezedelmet fölgáltatott vólna :) magának az URnak parantsolatjából megbolondittatott vólna, a' mellyben azt tanátsolja vala az Absolonnak, hogy hadd *váláftana ő magának tizenkét ezer embert*, és hadd *üzné meg azon éjjel, az akkor el-fáradott és erőtelen kézzel lévő Dávidot, és ölné-meg magát a' Királyt*, (: 2 Sám. XVII. 1.) És kivált, mikor meg-érti azt a' Dávid, hogy ez az ő vezedelmének ravasz, de igen kártévő kovátsa, az Áchitófel, maga magát meg-ölte, *megfolytotta vólna* (v. 23.) Akkor már fel-ébrefti mindjárt, addig el-tsüggedett reménységét a' Dávid. És bizváft mintegy maga tézen kérdéft elejébe magának: *Azért én már most mit várok?* és arra nagy bátran maga meg-is felel magának: *URam minden bizodalnom te benned vagyon!* nem úgy u-g, a. i., mintha ezen kérdésével, a' mint némelleyek a' Sz.

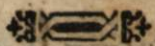
Írás Magyarázók közzül gondolkodtak, mintegy a' Dávid a' maga Életét meg-útván, mentől hamarabb meg-halni, és az örök Bóldogságban által-költözni kívánkozott volna; mert annyira vagyón, hogy ekkor meg-halni vágyakozott volna a' Dávid, hogy sőt inkább mindjárt a' Letzkét követő 14. *ψ-ben* azon könyörög vala, hogy *fiinnék-meg az ISTEN ő tölle*, forditaná-el az ő Igazságának haragos szemeit ő róla, hogy minekelötte e' földről el-menne, hogy többé itten ne lenne, még egyfzer *hadd vehetne erőt, a- vagy inkább a' fónak ereje szerént, hadd lehetne még egyfzer vídám ortzával, ábrázattal az ő előbbeni bóldogságának víkfa állittatásában*: Hanem ezzel jelenteni a' Dávid tsak azt akarta: hogy ő néki mind ennyi fok 's halállal fenyegető nyomorúságok között-is tsak az ISTEN volna bízodalma: Ezért mind ennyifzer meg-is némúlna, nem nyitná-meg békételen panaszolkodásra száját; tudván, hogy az ISTEN tselekedte légyen mind azokat ő velle.

Bizony nem-is vala eleitől fogva, nintsen még ma-is Atyámfiai! a' Kegyelemnek *Scholájában* tanúlt embernek, annál egy elevenebb meg-esmérhető tüzimere; mintha az ő reája ebben a' Világi Életben borsátott kerefzteket, akár már betegségek, akár kár vallások, akár méltatlan gyaláztatok, akár kínoztatások, és más egyéb gonofok légyenek azok; de azokat egész kézséggel, egész bátorsággal, egész állhatatofsággal, és nagy tsendefséggel viseli, még pedig úgy, hogy egyfzer'smind azok között a' fok szenvedések között-is egyedül tsak az egy ISTENnek Atyai Szeretetében bízakodjék, és ebben magának elegendendő vígasztalást-is találjon. De a' mellyet minthogy már most nevezetesen a' Dávid, egyenesen az ISTEN előtt való *Meg-némúl'snak* nevezete 's példázata alatt fejezett-ki In-nen nintsen könnyebb, mint az, hogy az efféle nyomorúságok közzé

közzé helyeztetett Ember, ezen meg-háborodjék, és úgy ítéljen „hogy mintha talám az Írásban szóló Lélek „éppen lehetetlenségre kötelezné az Embert, a' midőn „túdni-való dolog, hogy nintsen, nem-is találatott e' „Földnek kerek ség én lakozott Emberek közzül soha-is „ollyan, a' ki ha ollykor terhes keferü ségekkel illetet ett; „mind annyifor ne fólott, ne panaszokodott, ne sírt, és ne „könyörgött volna,, Es a' melly nehéz gondolatokkal hogy ti-is ennekutánna ne terheltésetek, ímé már most kiváltképpen arra törekedem, hogy ezeknek terhek alól a' ti lelketeket fel-fabadítsam : Mellyre nézve tehát ennek az egész dolognak világosabb értelmére

1. *elsőben*-is már most azt jegyezzétek-meg : Hogy mikor a' f: Dávid ezt az ISTEN előtt való Hallgatást, sőt épen *Meg-némúlást*, annyira *urgeálta*, azzal koránt-is nem azt akarta : mintha ugyan még a' leg-nagyobb Kegyelességü *Embernek-is az ő nyomorúságai között* ollyan érzéketlennek kellene *lenni*, hogy azokat tellyességgel ne érezze ; ezért soha még tsak fáját-is a' maga nyavalyáinak elő-bezélésekre fel-ne tátsa ; *mert* maga a' Dávid, a' ki most magát annyira *componálta*, hogy az ISTENnek Ortzája előtt tsak nem tellyességgel *meg-némúlt* légyen ; más alkalmatósággal mindazáltal a' maga fívének fájdalmait eléggé ki-mútatta, 's ki-jelentette : *Jób* Pátriárkának példáját a' f: Jakab Apostól közönséges Levelének az V: R. 11. §. minden igaz Keresztyén Embernek a' Békelességes-türesben például tette és adta elejekben ; még is az ő *nevét viselő Könyve* tellyes az ő fok-féle panaszzaival, és ollyan igen keferves *expoflulatiokkal*, hogy a' ki azokat figyelemmel meg-olvassa ; bizony kö-fíve, sőt merő azon kemény köfíklává vált fíve volna az ollyan Embernek, a' ki azokat nagy meg-indulás-nélkül el-olvashatná, és
a' ki

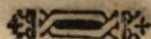
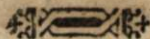

a' ki azokról könyben lábozó fzemek nélkül elmélked-
 hetnék: Sőt kitsoda nem tudja? hogy az Idveségnek
 Fejedelne, a' JÉ'SUS, egy ugyan azon Személyében IS-
 TEN és EMBER vala, és olyan Szent, olyan maga in-
 dúlatin uralkodó, hogy ötet ezért az Atya olyan vá-
 lafított Szólgájának is nevezte, a' ki nem kiált, nem emeli-
 fel magát, és nem halják az ő fjavát az utfákon, E'sa.
 XLII: 1, 2. Még-is az ő rajta által ment keferüségek
 még az ő Szentséges fe neiből-is ki-tekerték vala, hogy
 úgy fólják, mintegy a' vérrel egyelített köny-húllatáso-
 kat, és nem lehetett, hogy külső hallható szóval-is azt
 ne kiáltaná: *Mindenfélől komorú az én Lelkem mind balá-
 ti! Én ISTENem! Én ISTENem! miért hagyál-el éngemet?*
 Tsak magó'nak hadják tehát azok a' Régi Pogány böl-
 dogtalan Böltsék azt az ő Tudományokat, a' mellyben azt
 tanítják vala, hogy az Ember magát akármelly nagy nyo-
 morúságokban-is valóságos böldognak lenni mondhatná;
 azért, mert az ilyen bölts Ember, mint a' forró fazék-
 ból a' forró vizet, úgy ki üresíthet magából minden in-
 dúlatokat, és magát olyan igen meg-keményítheti, sőt
 mint-egy érzékenység nélkül valóvá teheti minden kínok
 ellen, hogy ő azokat tellyességgel ne érezze: *Bizony*
 nem fzerette soha, nem-is fzereti az ISTENnek, és a'
 KRISTUS JÉ'SUSnak *Scholája* az ilyen vas *Philosophiát*, avagy
 vas Békefséges-türest, melly az Emberi Termézetet vafsa a-
 karja változtatni, és éppen nem érzővé tenni: Mert ha
 tsak az Emberi Testben is nem eleven tagok azok, a'
 mellyek semmit nem éreznek, hanem vagy gutta-ütött
 tagok, vagy vad-húsból és fenyéből állók; valósággal az
 olyan Ember-is, a' ki nem érzi azokat a' gonofokat, a'
 mellyektől ostromoltatik, soha nem vólt, soha nem-is lé-
 zen igaz és eleven Tagja a' KRISTUS JÉ'SUS' titkos
 Testé.

Testének, ú. m. a' kik felől mondotta vala régentén a' Proféta Jerémiás: *Meg-verted őket, de nem fájt ő nekik; meg-emlégtetted őket, de a' dorgálást nem akarják fel-venni; az ő ortzáik keményebbek voltak a' köfiklánál, nem akarnak meg-térni. Bizony parafatok URam ezek, bolondok, mert nem tudják az URnak útát, az ő ISTENek ítéletit, IV. V. 3.*

4 Sőt inkább nem hogy az efféle *vas békeféles-tűrés* kedves volna ISTENnek előtte: hanem e'felett, azért botsát az ISTEN nyomorúságokat ebben az Életben az emberre, hogy azokat meg-érezze, és mind annyiszor az ő bűneiről meg-emlékezvén, annál nagyobb érzékenységgel térjen-meg az ő ISTENéhez: azért botsát az ISTEN nyomorúságokat ebben az Életben az Emberre, hogy ez olyan légyen ő reája nézve, mint a' tűzben vettetett *arany*, a' melly az Ötvesnek olvasztó Kóhában mentől jobban meg-próbáltatik, annál inkább minden salakjától megtisztítatik: *olyan légyen, mint a' meg-tsepeltetett búza*, a' melly mentől jobban meg-fóratatik, annál inkább minden polyvájától el-választatik: olyan légyen, mint a' meg-fajtottatott *szőlő*, a' melly mentől jobban ki-nyomattatik 's ki-fajtottatik, annál drágább és kedvesebb izü bort várhat 's remélhet belőlle: *Bizony* az ilyen nyomorúságoknak *tüze* által ugyan, a' mi Hitünknek Aranya mentől jobban próbáltatik, a' bűnnek minden salakjától annál tökéletesebben el-választatik; a' melly kölömben sem volna alkalmas arra, hogy ama' Mennyei Királyjnak Királyi Kintses-Tárházában bé-vitettefsék: Az ilyen nyomorúságoknak *pörölyjével*, a' mi Szívünk és Lelkünk, mentől jobban öfve-törettetik, a' Kegyelemnek és Ditsőségnek annál drágább Edényévé formáltatik: Az ilyen nyomorúságoknak *szőrő-lapátjával*, a' mi Lelkünk mentől jobban 's gyakrabban fóratatik, a' bűnnek minden polyvájától

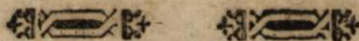

annál inkább el-választatik, meg tisztittatik; a' mellyről különben is azt mondhatjuk a' Kereztelő Sz: Jánossal, Sz: Máténál a' III-dikban, hogy ama' Mennyei Tselédes Gazda, a' kinek Kezében vagyon *férből-lapátja*, meg-tisztítja az ő *férujét*, hogy a' gabonát bé-takarja az ő tsűrében, a' polyvát pedig meg-égesse *olthatatlan tüzzel*: És az ilyen nyomorúságoknak *Sajtója* által a' mi Lelkünk mentől jobban megnyomattatik, fajtóztatik, a' Kegyelemnek annál drágább izü borával-is tápláltatik; és a' JÉ'SUSnak Érdemes Igazságát, az ilyen nyomorúságok' fajtójában bé-tétetett, meg-nyomattatott Lélek annál nagyobb buzgósággal éhezi és *szomjúhozza*. Egy *szóval*, valamiképen hogy a' jó *Chirurgus*, a' jó *Borbély*, mikor az *Embernek* Testében valami meg-rothadt tagra, vagy vad-hústra, fenére talál, tudjátok-é, mit *szokott* tselekedni? Azt mind addig *vagdalja*, míg, hatsak lehet, és a' nyavalya nem éppen *incurabilis* gyógyulhatatlan, az ő *Patiense* a' lebet meg-érezzi, és így a' maga Testének eleven frissességéről bizonyossá lehet: Éppen ilyen móddal bánik Szerelmefim! ama' Mennyei *Chirurgus*, ama' Mennyei Fő *Borbély*-is a' maga *Patiensével*, a' *szegény* bünös *Emberrel*, és minthogy már annak *szíve* a' bünnek epeftő *fenéjétől* meg-is kezdett rothadni, innen azt a' maga *gyakor Itéletinek* éles késével mind addig *vagdalja*, azt a' maga *gyakor Itéletinek* éles *lancétájával* mind addig *vési* és *szúrdalja*; míg-nem maga-is ez az *lelki Patiens*, a' *szegény* bünös *Ember* azt meg-érezvén, ő *hozzája* a' *segedelemért* *esfedezik* és azt *kiáltja*: *Meg-némulok ugyan URam, és nem nyitom-meg az én számat te előtted, mert te tselekedted; Szünjél-meg mind-azáltal én töllem, hadd végyek erőt, minekelötte el-mennék, hogy azután ne légyek: Vedd-el én rólam a' te Csfordát, mert a' te Kezednek fenytéke miatt én el-fogytam!* De

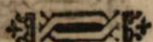
2. Másod-

2. *Másodszor*, még azt se gondoljátok; mintha ugyan midőn a' *Sz. Irásban* Dávid e' kezünk alá ki-izakasztott Igékben, az ISTENnek Ortzája előtt való Hallgatást, sőt éppen *Meg-némúlást* annyira *urgeálta* javallotta, azzal azt meg-talalmazta volna, hogy a' mi rajtunk által-ment kísértetek, keferüések között, olykor még tsak *síralomra*-is ki-fokadnunk szabad ne lenne. Találjuk ennek-is elég példáját a' *Sz. Irásban*. *Jérémiás*, az ISTENnek egy belső kedves Barátja vala; de még-is azt óhajtotta, *hogy az ő fémmei vizeknek két fejeivé változhatnának*, IX: 1. Dávid, az ISTENnek igen kedves Prófétája, *szíve szerint való Embere* vala; de még-is a' maga *nyofolyáját éjjel és nappal köny-húllatásokkal áftatta*, *Sólt. VI: 7.* Sőt maga az Idveféségnek Fejedelme e' részben-is a' módjával való írásra szabadságot adott minékünk, midőn az ő kedves Barátjának, a' mint nevezi vala, a' Lázárnak temető helyénél magát a' *sírásból* meg-nem tartóztatta, *Ján. XI: 35.* És úgy is kell gondolkodnunk a' *sírásról*, mint a' mellyek olyan külső, látható befédek, hogy azok által fokkal nagyobb, és az ISTENnek Atyai Könyörületességét fokkal hathatófabban fel-inditható ékesen-fóllással adhatjuk, *zámlálhatjuk* elő a' mi nyavalyáinkat és nyomorúságinkat: Bizony úgy kell a' *sírásról*, a' bünös Embernek *köny-húllatásiról* gondolkodnunk, mint a' mellyek a' bünöknek el-törlésekre, és az ISTEN' Haragja' tüzének meg-óltására igen hathatófok; mert ha az ISTEN' Igazságának vagon egy olyan *Registruma*, *Jegyző-Könyve*, mellyben a' mi ISTEN ellen véghez-vitt bününket, gonofságainkat fel-jegyzette és fel-írta; Vagon az ISTEN' Irgalmafságának-is más felől egy olytátén Ditsőséges Tömlője, mellyben a' mi töredelmes szívből *zármazott köny-húllatásaink*nak vizeit bé-fedegeti: Ugy hogy oztán az ilyen IS-

TEN fzerint való bánatból származott köny-húllatásoknak vizeiről mondhatjuk azt igen méltán a' Kegyes Bernbardussal együtt: *Lachrymae Poenitentium sunt vinum Angelorum, quia in illis color vitae, sapor gratiae, et gustus indulgentiae,* az az: *Az igaz büneiken síránczóknak köny-húllatásaik az Angyaloknak Bora, mert azokban találtatik-fel az Életnek fine, a' Kegyelemnek íze, és a' Bün-botsátnak valóságos megkóstolása.* És tsak ez-is az Atyánifiai! a' melly a' nyomorúság közzé helyheztetett Embernek sírását ISTEN előtt kedvesfé téfzi; mert külömben fokban vagynak, a' kik nyomorúságaik között sírnak, keseregnek, de azért mégis ISTENTől meg-nem vígáztaltatnak: Sírjon p. o. a' *Cholericus*, avagy az enyves epe-sárral és könnyen tajtékzó vérrel bővölködő Ember, azért, hogy magát máfoktól bofzúval illetetni fzemléli, és még is azokon bofzúját nem állhatja: Sírjon a' nagyra vágyó Kevély Ember, azért, hogy a' maga fzívének fenn-héjjazó kívánságit el-nem érheti, és ez vagy amaz Világi Tífzteségnek, Ditsőségnek, Méltóságnak arra a' gráditsára, az hová erő-fzakos útakon 's módokon-is igyekezett volna, fel-nem léphet; Mert elég nyomorúság ugyan ez, az ö e' Világ' fzerelmében telhetetlen fzívének, de minthogy mind annyifor az ö nagyra látó, fenn héjjazó fzívének bofzúságából sírni kénfzerítettik, ezért ebbéli keserüségének ISTENTől örömmel való fel-váltatását mind addig, míg az ö bánatja ISTEN fzerint való bánat nem lézen, ne-is várja: Sírjon az ötet érdeklő nyomorúságok közzé az *É'sau* anakutánna, minekutánna az Atyai Áldástól meg-fofztatott volna; de minthogy nem az ö fzívének töredelmességéből származnak az ö köny-húllatásai, ezért bizonyofon mind ennyi fok sírása után is tsak azt az örök véfedelmet varhatja magára, az holott sírás, rívás, és fogoknak

szikorgatások lézen: De már sírjon csak az ötet érdeklő nyomorúságok között, egy büneiből igazán ki-térni kívánó Kerefityén Lélek; mert minthogy ezek az ő síralmai mind annyifor, egyenesen az ő ISTENhez való fzeretetésből, és az ő fzívének bün ellen gerjedező gyülölségéből származnak ő benne; ezért ezekkel bizonyoson még valaha az ISTEN' Haragjának terhes menyköveivel tsattogó fellegét annyira el-ozlathatja, hogy azokból egyfzer'smind az ISTEN' Kegyelmének kívánatos esőjét magára le-is szállítsa. Oh a' nyomorúságok' fajtójában bé-vettetett Léleknek drága erejü köny-húllatásai! a' mellyeket mind annyifor egy olytén valóságos Lelki *Bethesda* tavának lenni gondolhat, mellyben a' kik magokat meg-ferezítik, azok nem csak Lelki nyavajájokból gyógyittatnak-ki, hanem egyfzer'smind a' nyomorúságoknak sáros fertőjéből-is ki-vonattatván, meg-fereztetnek 's lábra állanak. Oh e' Világi fokféle keferüségeknek köviseitől sértegettetett Léleknek drága erejü köny-húllatásai! a' mellyeket mind annyifor egy olytén Lakadalmi vendégségnek lenni mondhat, mellyben a' JÉ'SUS a' vizet igazán-is borrá változtatja; mivelhogy az ő ebbéli keserves köny-húllatásai majdan annak utánna az ő fzívét hathatóson meg-vidámitják; el-bádogyatt Lelkét meg-erősítik, sőt mint egy az ISTENi fzeretetésnek józan részegségével meg-rézegetik. Sőt még

3. *Harmadfor* azt se gondoljátok, mintha midön a' f: Dávid e' kezem alá ki-fakasztatott ígékben az ISTEN előtt való *Hallgatást*, sőt mint egy *Meg-némulást* annyira javallotta, akkor még azt-is meg-tilalmazta volna, hogy minékünk a' rajtunk által ment nyomorúságaink között csak egy főt-is szólani, és ISTENnek a' fzaadításért még-tsak könyörögni-is fzaad ne lenne: Hanem inkább azért botsát az ISTEN ollykor ez vagy amaz kedvetlen nyomorúságokat

mi reánk, hogy mind annyifor az ISTENnek sújtoló kezét meg esmérjük, tsókolgassuk, és annak rólunk való eltávoztatásáért esedezzünk. Bizony mi t. i. Atyámfiai! mind addig, míg e' Világ' szerelmének fokféleképpen hanykodó tengerén kedvünkre hajókázhatunk; mint megannyi nagy allható *Jónások*, a' hajónak orrában mind a' két fülünkre egy-aránt aluzunk, és még akkor is, midőn az ISTEN' Haragjának harfogó félvezei e' Világ' szerelmének tengerét fel-háborítják, ugyan bátran mély álomban hevervén nyugofunk; míg nem oztán maga a' mi Életünknek romladozott Hajóskájának ama' Fő Gubernatora, a' JÉ'SUS, mint egy minket felébreztvén, azt kiáltja: *Mi dolog te nagy allható? Kelj-fel már most, és kiáltás a'te ISTENhez, hogy meg-tartassál.* (Jón. I. 6.) És nintsen is Szerelnesim! már akármelley kísértetek között egy bátrabb menedék-helye a' zegény bünös Embernek, mint a' Könyörgés; mert ennek bizonyosságára tsak a' ti Lelketeket hívom én bizonyságúl: *Hányfor* meg-nem esett az, hogy ha fívetekben ez vagy amaz keserőségekkel érdekeltetve vóltatok, mind annyifor; ha az ISTENhez fívetek' tellyes indúlatjából kiáltottatok, üres válaftal az ISTEN' Kegyelmeiségének Királyi Udvarától vízfá nem jöttetek? *Hányfor* meg-nem esett az, hogy a' sok nyomorúságoknak mint egy tárgyúl ki-vóltatok tétettetve: de ha mind annyifor, kivált a' közönséges Gyülekezetekben, fíveteknek tellyes indúlatjából a' meg-fabadításért könyörögtetek, valósággal fívetekben vígaftalást-is vettetek, és sokfor a' mint a' Deákok mondják: *Ubi deficiebat auxilium Humanum, ibi incipiebat Divinum; A' bol nyaka fakadott minden Emberi segítségnek, ottan elő-állott mellettetek az ISTENi segítség?* *Hányfor* meg-nem esett az, hogy a' fokkedvetlen kesergettetések, és a' ti nyomorúságitokat nevető El-lenségitek.

Ienségiteknek titeket háborító *insultatio*jok, fivetekbenti titeket annyira el-is bádgyasztott; hogy már mint egy a' bozfú-állásra fel-is gerjedtetek, és ti is mintegy trómfot üzni a' titeket méltatlanul kesergető Ellenségiteken kívántatok: De ha mindannyifor, kivált a' buzgó könyörgés mellett, ide az ISTENnek Házában bé-jöttetek; bizony itt fokfor a' KRISTUS' Szólgainak tanításaikból olyan Lelketekig bé-hasító főkat hallottatok, hogy a' kik az előtt az ISTENnek Házában, mint a' keserőség miatt meg-búsult és bozfú-állásra igyekező oroflánok úgy jöttetek; innen mint éppen meg-megannyi felid, jámbor, alázatos bárányok, úgy mentetek-ki? *Miért* hánykodnál, miért nuyghatatlankodnál hát magadban olyan igen óh fokféle nyomorúságokkal érdekeltetett Kerefityén Lélek? Imé előtted vagyon a' Jákóbnak az a' ditsőséges *Lajtorjája*, vagy inkább, *gráditsos Palotája*, a' Könyörgés, a' mellyel egyenesen mindannyifor fel-mehet a' te ISTENednek eleiben, és onnan a' vigasztalást ki-hozhatod magadnak! Imé kezedben vagyon mindennyifor az Imádságnak az a' hathatós *pörölyje*, a' mellyel zörgethetf mind addig a' Kegyelemnek Ajtaján, míg az fámodra meg-nyitratik tenéked, míg onnan a' bánat' helyében örömmek kenetje adattatik tenéked, és ditséretnek palástja a' keserves Lélek' helyébe! *É'sa. LXI: 3. Dánielnek Könyörgése* meg-tselekedhette azt, hogy az éhező oroflánoknak fájokat bé-dúghatta: Oh vallyon hát a' te ISTENhez fel-nyújtott fíves Könyörgésed meg-nem tselekedhetné-é azt, hogy a' tégedet híredben 's nevedben elevenen el-nyelni kívánó Ellenségidnek káromló fájokat bé-dúgja, zabolán tartsa? *Sidráknak, Misáknak, Abednegónak Könyörgéseik* meg-tselekedhették azt, hogy azzal az égő tüzes kementzének lángját meg-ólthatták: Oh hát vallyon a' te ISTENedhez
fel-nyúj-

fel-nyújtott zivés Könyörgésed még ma-is meg-nem tselekedhetné-é azt, hogy a' te ellened ki-rendelt üldözéseknek tüzet meg-óltsa, meg-tsendesítse? A' *JESUS Tanítványinak* JÉ'SUShoz lett kiáltások, nyújtott esedezések meg-tselekedhették azt; hogy a' tengernek fennyenhánykodó hajjait le-tsendesíthették: Oh vallyon hát a' te ISTENedhez még ma-is fel-nyújtott zivés Könyörgésed, meg-nem tselekedhetné-é azt, hogy azoknak a' fokféle Világi nyomorúságoknak, és keleserüségeknek terhes *procellait*, *szélveszeit*, a' mellyek ottan-ottan a' te Élefedniek romladozott Hajótskáját *impetálják*; le-ültesse, le-tsilapítsa? *Illyésnek* Könyörgése meg-tselekedhetette azt, hogy az Egeknek bé-záróztatott tsatornáit meg-nyithatta: Oh vallyon hát a' te még ma-is ISTENedhez fel-nyújtott zivés Könyörgésed nem tselekedhetné-é azt, hogy az Egekből te reád az ISTEN' Áldásának Harmatját és bövséges Esőjét le-fállítaná? *Hívjad* csak *segítségül a' te nyomorúságodnak idején* Ötet, mert a' mint meg-ígérte, *meg-fabadít tégedet és te áltöited Ötet.* 'Sólt. L: 15.

Ha azért K. K. tudni kívánjátok: Mit tiltott és tilalmazott légyen tehát az ISTENnek *Scholájában* fel-neveltetett Embertől a' z: Dávid, mikor a' maga példájában az ISTENnek előtte való Hallgatást, *Meg-némúlást* annyira javallotta? Nem egyebet, (hogy a' dologot rövideden ki-mondjam,) hanem az ISTENnek bennünket fújtoló, és fokfzor csak a' mi Hitünket 's hozzája való fzeretétünket próbáló Veszéje alatt való vakmerő pántolódást; melly fzerént fokban, midön nyomorúságokkal illetetnek, mindannyifzor arról nem gondolkodnak: hogy hát ha ök azokat a' nyomorúságokat a' magok túlajdon büneikkel mint egy ugyan két kézt húzták az Egekből magokra? hanem csak azon pántolodnak, hogy ök az ISTENTől fokféle

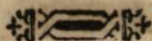

féle nyomorúságokkal; ez vagy amaz betegségekkel, ez vagy amaz kár-vallásokkal, ez vagy amaz méltatlan gyalázatokkal látogattatnának: És kivált, midőn másoknak Világi szerentséjeket 's boldogságokat el-izemlélik, azon, nem lehet ki-bezéllelem, melly felettébb igen nyúghatatlankodjanak, hogy ök-is azoknál gonofzabbak nem volnának, azok az Emberek-is ö náloknál nem kegyesebbek, sőt talám fokozor bünöfebbek; Még is mindazáltal *mi* volna az oka, hogy azok jó egészségben élnének, vénséget érnének, és az ISTENnek veszeje nem volna ö rajtok? Mi volna az oka, hogy azoknak házok mindenkor békeféséges volna a' félelemtől? Mi volna az oka, hogy az ö apró fiaikat, mint a' sereg juhokat, úgy botsátanak-ki, és az ö Magzatjaik tántzólnának: Ragadnák a' dobot és a' begedüt, és az orgonának zengésének örülnének: Tsak a' jóban vinnék véghez az ö napjaikat? a' mint a' Szent Jób Pátriárka, addig míg az ISTEN' Kegyelmeinek Sanctuariumában bétekinthetett volna, szóltt vala, m. n. v. Könyve XXI-dik R. Boldog ISTEN! Hát ha még ezek az Emberek Orof-lánoknak vermében való bévettetésfel fenyegettetnének, mint a' Dániel? Dán. VI. Hát ha, mint régentéu ama' 3 'Sidó Ifjaknak, ezeknek is számokra bégyújtatnék a' Nabugodonozornak égő tüzes kementzéje? Dán. III. Hát ha ezek az Emberek, mint *Illyés*, puftakról puftákra bújdosni, és barlangokban múlatozni kényszerítettének? 1 Kir. XVII. XIX. Hát ha ezek az Emberek, mint Sz. Pál, többnyire fáradtságban és nyomorúságban; vígyázásokban, éhségben és fomsúságban; bñjtölésekben; hidegségben és mezitelenségben volnának? 2 Kór. XI. Bizony nem tsak azt tselekednék, hogy a' magok Életeket megútván mintegy az *Illyés* Prófétaival együtt, nagy panaszolkodással ISTENTől balálokot kívánják; (mert hogy minden panaszolkodásra ugyan fájokat

füntelen bé-kótsolva tartásák, azt töllök éppen nem *praetendálhatjuk* :) Hanem e' felett, inkább az ISTENi Gondvifelésnek útaiban gántoskodnának; mintha ez ezen a Világon a' jó életet és a' keferüséget nem éppen egyenlő igazsággal oztogatná az Embereknek: Sőt inkább, a' mint e' Világ fzerint okoskodó Embert hozza-bé föllani a' Bölts Prédikátor, *tsak ugyan az esnek a' jökon a' mi a' gonofokon; tsak azon egy fferentséje volna az igaznak és a' gonofnak; tiftának és tiftátalammak; mind annak a' ki áldozik, mind a' ki nem áldozik; úgy a' jónak mint a' bünyösnek; az esküvönek úgy, mint a' ki betsüllli az esküvést* Préd. IX: 4. És ez az a' pántolódás már az Szerelmefim! mellyet a' Sz. Dávid olly forgalmatoson magától el-távoztatott, midön inkább az ISTENnek látogató Keze alatt azt mondta: *Meg-némúlok URam, és nem nyitom-meg fámam. Miért? Okát adja, mellyet rövideden a' Letzkének*

II-dik Réfésében világoftsunk: *Mert Te tselekedted.* Ne gondoljátok pedig Atyámfiak! mintha midön a' Sz. Dávid már most az ö ISTEN' Ortzája előtt való *Meg-némúlásának* azt az okát adta: *Meg-némúlok - - mert te tselekedted,* azal az ISTENnek ollyatén Hatalmat, vagy inkább igaz nevezet fzerint, ollyatén nagy és éppen *Despotica Auctoritast* tulajdonított volna, melly fzerént az ISTEN, a' mint a' régi *Scholasticusok* igen helytelenül gondolkodtanak vala, még a' leg-ártatlanabb Embert-is, még a' leg-igazabb Embert-is, ha ö Felségének úgy tetfzenék (: tsak azért, hogy a' maga Teremtett-állatin való fhabados Uralkodását ez által-is meg-mútathatná :) meg-büntethetné és örökösön elvezethetné: *Bizony* valamiképen, hogy ha e' Földről soha femmi gözölgések és *exhalatiok* az Egekben fel-nem emelkednének, úgy soha mennydörgések és villámáfok az Egben nem is lennének: Igy fztén, ha soha femmi büneinknek

neinknek fellegei e' Földről az ISTEN' Kegyelmének Egére fel-nem emelkednének, el-hidjétek, soha az ISTEN' Itéletinek terhes Fellegei a' mi Fejeink felett meg-fem tsattannának. Hanem ezen fzaivaival a' Sz. Dávid jelenteni azt akarta, hogy mikor az ISTEN' *Scholajában* tanúlt Ember nyomorúsággal látogattatik, nem fűkség, hogy az ISTENnek ötet fűjtoló páltzáját mardofsa, és az ellen zúgolódjék; meg-gondolván, hogy mind ezeket ő véle egy ollyatén Mennyei Felség tselekezi, a' ki még akkor-is, midön az Emberre nyomorúságokat botsát, *Igazán* tselekezik. 2. még akkor-is, midön az Emberre nyomorúságokat botsát, *Irgalmából* tselekezik. 3. még akkor-is, midön az Emberre nyomorúságokat botsát, *Böltsen* tselekezik. Vegyük-fel mind a' hármat.

1. azt mondam, hogy az ISTEN, még akkor-is midön az Emberre nyomorúságokat botsát, *Igazán* tselekezik; mert a' *mint Ábrahám Pátriárka mondja* *vala: Avagy az egész Világnak Itéző-Bírója nem tselekednék-e igazságot?* 1 Mós. XVIII: 25. És hogy már én most ezt a' dolgot veletek jobban meg-értessem: Imé mindjárt a' bünös Embernek e' dolog felöl az ő ISTEN' Utaiban való gántsoskodáit elötökben adom, hogy ezekkel az ő balgatagságát nyilvánban meg-érthetsétek. Tudnillik, elő-áll itt, a' bünös Ember, és *vagy* azon zúgolódik, hogy az ő büntetései fokkal terhefőbbek légyenek az ő büneinél, és hogy ő tellyességgel nem égyeztetheti-meg azt az ISTEN' Igazságával, hogy ő olly kitsiny büneiért mindjárt az ISTENTől olyan terhes és alig fzenvedhető büntetésekkel látogattassék; *mint* éppen a' gyilkos Kain mondja *vala* az ötet vérengező gyilkosságaért tellyes Életében vándorlásra sententziázott ISTENének: URam! *nagyobb az én büntetésem, hogy-nem mint én azt el-bordozhatnám,* 1 Mós. IV. 13.

Vagy pedig azon zúgolódik, hogy mivel ő nem éppen minden Embereknél bünösebb, sőt máfok ő nállánál gonoszabbak; éppen nem égyeztetheti ő azt meg az ISTENnek Igazságával, hogy még-is ő nyomorúságokat szenvedjen, amazok pedig minden jókkal 's örömmel bővölködjenek. *De* mit gondolsz te, hogy az *Első* nehézséget mindjárt el-igazítsam, óh fegény nyavalyás büns Ember! Bizony, ha te valóban esmérhetnéd a' te ISTENellen véghez-vitt bünödnök gonofságát: *Ha* te vóltaképen Lelkedre vennéd azt a' főrnü bátorságnak vezedelmes vóltát, melly érint a' büns Ember, egy Földnek hitván, alá-való, el-vettetett por 's hammú féрге, az ellen az ő Teremtő ISTENE ellen, a' kinek Segedelve nélkül egy zem-pillantásig-is fenn nem állhatna, az ellen az ő Teremtő ISTENE ellen, mondom, fejét fel-emelni méréli: *Ha* te vóltaképen azt Lelkedre vennéd, hogy mikor vétkezel, mind annyiszor a' Teremtő ISTENT mint egy az ő ISTENSégének Királyi Székiből le-tazítani, és annak helyében a' te Testi Gyönyörüségednek Bálványját helyeztetni kívannád: *Ha* te vóltaképen Lelkedre vennéd, hogy te valahányszor vétkezel, mind annyiszor nem az ISTENnek Ditsőségre, hanem a' te Testi Gyönyörüséged' Bálványjának tífzeletére tselekezel mindeneket: *Bizony* nem hogy az ISTENnek sújtoló vezfejét mardosni kívannád, hanem inkább ő előtte nagy alázatossággal leborulván, azt mondanád: *Meg-némúlok URam, és nem nyitom-meg fámat, mert te tselekedted!* A' *Második* nehézségnek pedig meg-fejtésére Szerelmem! Szüntelen elméitekben forgásátok; hogy koránt sem lehet minékünk az ISTEN Gondvifelésének félefen ki-terjedett határát csak éppen e' Földi Életnek keskeny határai közzé, főrítanunk; mert ennek a' Földi Életnek ideje és helye nem egyéb, hanem

hanem bajvívásnak, gyakoroltatásnak, bújdosásnak és útazásnak ideje és helye; és a' jöendő Élet léfzen oztán jútalomnak vagy büntetésnek, örök nyúgodalomnak vagy örök gyötremnek, örökös Hazának vagy örökös kínoztatásnak, örökös tsendes rév-partnak vagy örök hajó-törésnek ideje és helye: Vétkeznénk tehát felettébb igen nagy mértékben, ha addig, míg a' baj-vívásnak és az ISTENi Hofzú-türésnek ideje tart, végső sententziát mondanánk egyről-egyig mind azokról, a' kik ez Életben Jóknek és Kegyefeknek láttatnak lenni; úgy fíntén azokról is, a' kik másoktól gonofoknak tartatnak lenni: Mert ezt a' végső sententziát tsak akkor illik oztán mondanunk, a' mikor amaz igaz Itelő és Jútalom oztó Fő-Bíró, az ISTEN, azoknak, a' kik valósággal Jók és Kegyefek, meg-adja az Igazságnak Koronáját, azoknak pedig, a' kik valósággal gonofok, meg-fizet örökké való büntetéssel. Oh melly igen vízfa-fordult és meg-vezett Elme lakozik tehát abban az Emberben, a' ki e' felette igen nagy és felette igen farkalatos dologról, mellytől az Idveség és a' Kárhozat függ, *ante clarum et distinctam rei perceptionem fert iudicium*, a' világos és meg-külömböztetett esméret előtt téfzen ítéletet! Az ilyen Ember, a' dolognak kezdetét annak végével öfve-zavarja; ámbár ne tudja is még, mi légyen a' dolognak vége.

2. azt mondám, hogy az ISTEN még azt-is, midőn az Emberre nyomorúságokat botsát, *Irgalmából* tselekezi. Nem tsak azért, hogy soha az ISTEN minket érdemünk ferint nem büntet; hanem kiváltképen azért, mert mikor az ISTEN mi reánk ebben az Életben nyomorúságokat botsát, azt azért tselekezi, hogy mivel ama' Mennyei Jéri'sálemben *semmi meg-feritéztetett bé-nem mohet*, (Jel. XXI: 27.) mi pedig a' bűnnök minden maradványi-

tól ebben a' Világi Életben üresek nem lehetünk, tehát az efféle nyomorúságoknak tüze által, mint éppen az Ötves az aranyat, a' bűnök minden salakjától meg-tisztítson: *Es* nem tudom, olvastátok-é, a' mit némelyek ama' Napkeleti Nemzetségeknél közönséges, 's *Pálma-fának* gyümölcseiből készítetteti fokott Itálnak neméről feljegyzettek? Hogy ha ez Nappal, míg a' Napnak melegítő sugárai fenn-tartanak, nyomattatik-ki; mentől hamarabb meg-etzetesedik, 's meg-romolhat: De ha éjtzakának idején készítettetik; úgy igen kedves 's válogatott édecségű Itala lézen, és a' maga édecségét változás nélkül meg-is tartja. *Igy* gondolkozzatok Édes Atyámfiai! ti-is erről a' dologról: Addig, míg ennek a' Világi Élet' Szerelmének Napja melegít, világosít bennünket; bizony minden Jó-tselekedetünknek, Kegyetségünknek, ISTENben vetett Hitünknek 's Reménységünknek édecsége igen könnyen meg-etzetefedhetik, meg-változhatnak; és ennek a' Világi Élet' tsalárd Napjának melegítő sugárai, a' mi Kegyetségünket igen könnyen *evaporál*hatják, ki-gőzölgöztethetik belöllünk: De ha olykor a' nyomorúságoknak éjtzakája következik-el mi hozzánk, újjabban mindjárt a' mi Kegyetségünk elébbeni édecségét vízfűzferzi magának, és már ekkor a' meg-változástól nem-is félthetjük: *Sőt* hogy meg-valjam, én bizony Szerelmefim! Soha titeket az ISTEN' Kegyelmének boldog tsillaga alatt fülettetteknek lenni nem gondolnának, ha soha sem egyfer, sem másfer nyomorúságot ebben az Életben nem szenvednétek: Ezért mondja vala azt a' 'Sidókhöz küldött Levélnek Írója, a' XII. *vs.* 5. 6. *vs.* *Fiam!* meg-ne vesd az URnak dorgálását, és el-ne fáradj Lelkedben, a' midőn dorgáltatol: Mert a' kit feret az UR meg-dorgálja, meg-ostoroz pedig mindent valakit Fiává fogad. És az ISTENnek dorgálásánál én ugyan egy

hatha-

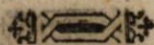
hathatófább és egyenesebb útat és ezközt az ISTENhez való Meg-térésre, és az ISTENnek Szeretetére nem gondolhatok: mert különben prédikálhatjuk mi eleget előtettek, hogy nielly keferü légyen még a' Szentekben-is, még az ISTENnek leg-kevesebb Híveiben-is e' Világ' szerelmének gyümöltse: *Prédikálhatjuk* mi eleget azt előtettek, hogy melly igen vezedelmes légyen az ISTENhez való Meg-térésnek és az ISTEN' Szeretetének halogatása: *Prédikálhatjuk* mi azt eleget előtettek, hogy az ISTEN még a' leg-kevesebb Híveiben-is soha azt el-nem szenvedheti, ha igen e' Világ' szerelmének lopott vizei utánásitoznak. *De* mind addig, míg az URnak dorgálását magatokon nem érzitek, a' mi Intéseinket füleitek mellett tsak el-botsátjátok: Hanem nyomjon-meg tsak már olykor az ISTENnek sújtoló Keze benneteket: Vessen-bé tsak egyfer az ISTEN titeket vóltaképen a' nyomorúságoknak sajtójában: Szoritson-meg tsak az ISTEN egyfer ugyan valójában titeket a' maga látogató Kezével: *Bizony* mindjárt egész hathatós eleven-séggel meg-érzitek, hogy mind azok, a' mellyeket mi tinéktek prédikállottunk, igazak légyenek; és már ekkor fokk al hathatóbb eleven-séggel fel indittattok arra, hogy a' titeket sújtoló ISTENnek Keze alatt magatokat meg-alásván, azt mondjátok: *Meg-némúlok URam, és nem nyitom-meg fámam, mert te tselekedted!*

3. azt mondám, hogy mikor az ISTEN ebben az Életben az Emberre nyomorúságokat botsát, azt *Böltsen-is* tselekefi. T. i. mi igazság szerint-is többet az ISTENTől nem kívánhatunk, hanem hogy az ISTEN, a' mint a' maga Törvényében el-rendelte, mi velünk ebben az Életben akképen tselekedjék: *Már* pedig ez az ISTEN' Böltsefségének egyik változhatatlan Törvénye, hogy az

Embe-

Emberek, akár Kegyefek, akár Hitetlenek légyenek azok, de mind a' *Jót*, mind a' *Gonofét*, az az, mind az *Örömet*, mind a' *Szomorúságot* vélek még ebben az Életben, avagytsak első 'sengéjekre nézve, meg-kóltoltassa: *Illyen Törvényt* pedig vallyon az egész Sz. Irásban hol találunk? Bizony ennek a' Törvénynek fundamentomát egyenesen a' *Jónak és Gonofának tudásának Fájában* (1 Mó's. II: 12.) találhatjuk. Melly fzerint minthogy ezt a' *Gyümölsöt* már egyfzer a' mi Első Atyánk az *Ádám* meg-kóltolta, és ez által, mi légyen a' *Jó* és a' *Gonofé*, eléggé meg-tanulta 's *experialta*: Innen az ISTEN' Böltsefségének Szentsége kívánja azt, hogy az *Ádám*nak Maradékai is mind egyről-egyig még ebben a' Világi Életben, mi légyen a' *Jó* és a' *Gonofé*, *experialhassák* 's meg tanúlhassák: *Már* pedig vegyettek-fel: Ha a' Hitetlenek mind végig tsak bódogtalanságban élnének ezen a' Világon; innen soha a' *Jónak*, az az, az *Örömet* 's békeféséges Életnek, még tsak gyümölsét-is meg nem kóltolhatnák: Ha pedig ellenben a' Hívek mind végig tsak a' bódogságban élnének; soha úgy a' *Gonofának*, az az, a' *Nyomorúságnak* Fájának gyümölsét meg-fem kóltolhatnák; és így oftán Jövendőben ama' Mennyei örömet annál kevésbé érezhetnék, mellyet az ISTEN kézfített az Ötet fzeretőknek: T. i. mert ha fzfintén, a' mint mondám, ez az ISTEN' Böltsefségének *egyik* változhatatlan Törvénye, hogy közönségesen minden fzemély válogatás nélkül az Emberek, akár Hívek, akár Hitetlenek légyenek azok, még ebben a' Világi Életben mind a' *Jót*, mind a' *Gonofét*, az az, mind az *Örömet*, mind a' *Szomorúságot*, miben álljon, avagytsak első 'sengéjekre nézve, meg kóltolnák: *Másik* változhatatlan Törvénye mindazáltal ennek az ISTEN' Böltsefségének az, hogy ugyan-tsak, mind a' Híveknek *fzomorúságok* és örömfök, mind

mind pedig a' Hitetleneknek örömei és zomorúságok között való egyenes és *exacta proportio* tsak azon az Utolsó Napon vitettségük teljes tökéletességre, a' mellyen megfizet amaz Igaz Itélő-Bíró mindeneknek a' szerint, a' mit a' Testben tselekedett, jót avagy gonoszt. 2 Kór. V. 10.

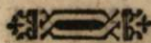
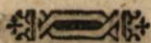
De légyen elég ez eddig a' fel-vett Letzkének világosítására, a' mellyekből már most, hogy ebben-is a' közönséges fokáft meg-tartsuk,

T U D O M Á N Y gyanánt meg-tarthatjuk.

Nebéz ugyan, az igaz, a' fegény nyavalyás bűnös Embernek, hogy az ötet érdeklő terhes kísértetek között, fáját soha még tsak leg-kisfebb panaszokodásra-is meg-ne nyissa: Meg-lehet mindazáltal az mind-enyiker-is, hogy a' maga tebetetlenségét meg-esmérvén, buzgó fohászkodásaiival, ISTENnek az ötet nyomorúságai között vigasztaló, erősítő, és tsendesítő Kegyelmeért esedezzék: a' ki ő néki ne engedje, hogy valamiképen az ISTEN és az ISTENi Gondviselésnek bölts és fént Utai ellen zúgolódásra békéttelenül ki-fokadjon, hanem inkább reménységét, bizodalmtát ekkor-is a' kegyes lelkü Dáviddal együtt tsak az egy ISTENben helybeztetvén, az ötet sújtoló Hitét, 's Reménységét próbáló ISTENének nagy alázatossággal azt mondja: U-Ram! minden bizodalmtam te benned vagy; Meg-némúlok, és nem nyitom-meg fámat, mert te tselekedted!

Foly e' Tudománynak Igazsága a' Letzkéből, és annak eddig elő-adott Magyarázatjából; mellyet, minthogy az eddig el-mondottakból magának elég világosságot véfzen, tovább nem világosítok, hanem inkább hátra lévő kevés szavaimat ti hozzátok fordítom.

Magatok tudhatjátok Édes Szerető Atyámfiai! mi történt légyen amaz Égyiptomból az ISTEN' Hatalmas Karjának ereje által ki-hozatott Izrael' Népén. Ez az háládatlan Nép tsak hamar, hogy az Égyiptomnak Földéből ki-

szabadult volna, mindjárt el-felejtkezék az ISTENnek véle
közlött Kegyelmeről, és a' Veres Tengernél félvén, hogy
Faraótól majd el-nyomattatik, zúgolódik vala: *Azután* tsak
hamar a' Pufztában, a' Kenyérnek nem léteért zúgolódik
vala: *Azután* tsak hamar ugyan ott a' Pufztában a' viznek
szükségeért zúgolódik vala: *Azután* tsak hamat ugyan ott
a' Pufztában, a' Mannának ételében meg-tsömörölvén, a'
Húsért zúgolódik, és az Egyiptomi pár-hagymákra, din-
nyékre, ugorkákra, és kivált fazék húfaira vizzsa-kivánko-
zik vala: *Azután* vizont tsak hamar ugyan ott a' pufztában
a' keferü viznek nem ihatásaért zúgolódik vala: *Azután*
vizont tsak hamar ugyan ott a' pufztában, hogy az ő né-
kiek ígértetett Kanaán' Földének erős Lakosiról, Oriási-
ról, az annak a' Földnek kémeleitől hamis *relatiot* értett
vólna; zúgolódik és Egyiptomban vizzsa-menni kívánko-
zik vala. Mi lön ennek az ő fok békételességének, zú-
golódásának vége? Az, hogy tsak egyik-is a' közzül a'
Nemzetség közzül, a' melly Egyiptomból ki-hozatott va-
la, a' Kanaánnak Földébe bé-nem mehetett. (: 1 *Mó's.*
XIV: 21-23.) Meg-lásátok azért ti-is Szerelmeim! hogy
mivel mind addig, míg ama' ti nemes Hartzotokat meg-
hartzolhatjátok, bizony fok-féle keferüségekkel, nyomo-
rúságokkal kellett küzködnetek tinéktek; ti-is valamiké-
pen az ISTEN ellen ne békételességetek; az ISTEN-
nek titeket ollykor sújtoló és Hiteteket próbáló vezzejét
ne mardossátok, hogy valamiképen ti-is oztán ama' Men-
nyei *Kanaánból* ki-ne rekeztetsetek. *Ugy* vagyon, látok
én már most ti közöttetek ebben a' Gyülekezetben fok
keferüség miatt le-tsüggedett Fejeket: Látok fok fe-
meikből meg-szünés nélkül ki-tsorduló keferves köny-hulla-
táfokkal áztatott zomoru Ortzákat: Látok fok *semeiket*
tsak nem egészen *köny-hullatáfoknak kút-sejeivé* változtatott

Férő

*Jeremiásfokat: (Jér. IX: 1.) Látok fok foházkodásaikban el-faradott, nyofkozójákat köny-búllatásfokkal áfztató Kegyes Dávidokat: (Sólt. VI: 7.) Látok fok magzatjaik után esdeklő, 's vígafatalást bé-venni nem igen akaró keferves fivü Rák-beleket: (Jér. XXXI: 15.) Látok fok tsendefégtől meg-foktatott, a' nyomorúságok miatt nem nyúgható ISTENT-féle Jó-bokat. (Jób III: 26.) Látok fok Mindenbatótól keferüséggel illetett Özvegységre maradott Naómikat. (Ruth. I: 20.) És sírjatok ugyan bátorsággal, kefereregjetekek óh meg keferedett Lelkek! tsak hogy úgy sírjatok, hogy valamiképen a' Békeféséges-tűrésnek arany zaboláját meg-ne tágitátok: Söt inkább még az Orofzlánoknak vermekben-is a' Dániellel együtt; a' Kisérteteknek égő tüzes kementzében-is Sidrakkal, Misákkal, és Abednégóval együtt; a' nyomorúságoknak ó Kútjában-is Jó'sef Pátriárkával együtt tsak az egy ISTENben reményeteket: Tudjátok nagyobbára közönségesen az Embereket mit tselekezetnek? Mikor valami ollyas különös nyomorúságoktól környül-véteket: akkor vagy valamelly bölts tanáts adó Jó-akaróikkal *consultalod*nak; vagy azokból való fel-fzabadittatáfok végett különös Jó Barátokat fereznek magoknak; vagy a' Nagy Embe-
reknek *protectio*jok alá folyamodnak; vagy pedig egyéb külömb-külobb féle útakat, efzközöket keresnek a' fza-
dúlásra magoknak: És az efféle külső efzközökkel való éléftől nem-is kívánnálak én el-fzakafztani titeket: tsak hogy mindannyifor inkább ti-is a' Dáviddal együtt azt mondani el-ne felejténetek: „Azért már most mit tseleked-
„jem? URam, minden bizodalomom te benned vagyon! És ha
„fzintén ollykor külömb-külobb féle nyomorúságokat bo-
„tsátáfz-is én reám: Ha most Világi Életemnek véres ve-
„rejtékével keresett vagyonkáimból ki-forditáfz-is enge-
„met: Ha most Szerermes Házas-Társamat a' kit az én*

„Lelkém leg-jóbban kedvell vala; Atyámat, Anyámat,
 „Gyermekeimet, a' kiket holtom után árvaságra mara-
 „dott Házamnak özlopinak lenni gondoltam volna, a' fo-
 „morú Halál által el-vézed-is előllem: *Ha most fegény-*
 „*séggel, hozzás betegséggel, vagy Ellenségeimnek mel-*
 „*tatlanúl engemet káromló gyalázatjokkal érdekelf:*
 „Még-is azért én tsak te benned bízom: Szeretem még-
 „is a' te Ditsőségedet: szeretem a' te Igazságodat: fe-
 „retem a' te Törvényedet: Nintsen még-is énnékem ked-
 „vesebb a' te Kegyelmeiségednél: Nintsen előttem drá-
 „gább dolog a' te Ditsőségednél: Nintsen előttem meg-
 „sérthetetlenebb méltóság a' te szent Törvényednél: És
 „nintsen én előttem gyönyörösegebb dolog a' te néked
 „való fölgálatnál,,

Régentén ama' vénségében már igen meg-homályoso-
 dott szemü *P'sák* Pátriárka, az ő Kezeinek tapogatásával
 meg-akarván az ő kissebbik Fiát *Jákóbot* próbálni, ha val-
 lyon ő volna-é az ő *Első-füöltt* fia, avagy nem? így fölla
 Jákóbnak: *Fer ide, hadd tapogassalak-meg tégedet édes fiam,*
ha te vagy-é az én fiam, avagy nem? (1 Mó's. XXVII: 21.)
 Imé szemléljétek Édes Atyámfiak! Hiteteknek lelki szemei-
 vel, mintha ugyan mostan le-fállott volna mi közinkben
 az ISTEN, és minket magához föllítván egyen-egyen ezt
 mondaná minékünk: „Jövel ide hadd tapogassalak-meg
 „tégedet Atyai Kezeimmal, én igaz Hívem! Melegék u-
 „gyan azok, de olykor azoknak hevet süto erejeket el-
 „kelletik szenvedned, mert ebből esmértetel-meg az én A-
 „tyai Kegyelmemre fel-vett Fiamnak és Leányomnak
 „Jenni,, Oh vallyon ki-vólna, a' ki már most egész ö-
 „römmel *Sámuellal* együtt mi közzülünk az ISTENnek ezt
 ne mondaná: *Szólj URam, mert jól hallja a' te Szólgád 's*
Szolgáló Leányod! És óh vallyon ki-vólna az ő JÉ'SUSsát

igazán

igazán fzeretök közzül, a' ki egész kézséggel azt ne mivelné, a' mit régentén ama' Tudós *Justus Lipsius* tselekedett? a' ki noha nagyra betsülte légyen-is Életében a' *Stoica Philosophiat*; még-is mindazáltal mikor halálos ágyában arra intetnék egy kedves barátjától, hogy keresne vizgástalást magának a' *Stoica Philosophiából*, mint a' Békeséges-türésnek igen gazdag Patikájából; akkor mindjárt ellenben fel-kiáltott, és ezt mondotta: *Domine JESU, da mihi Christianam Patientiam! URam JÉSUS adj énnékem Kerefityéni Békeséges-türést!* Valamennyifér azért Kedves és a' KRISTUSban Szerelmes Atyámfiai! az ISTEN' Atyai Szeretetének, a' mi Hitünknek állhatatosságát próbáló Vefzejével sújtoltatunk: Valamennyifér fíveinket éles tör módjára álrál-ható keferüségekkel illetetünk, kiáltsuk azt meg-keseredett, de igaz hittel buzgó fívből e' mi Hitünk' Ditsőséges Fejedelmének: *URam JÉSUS, adj énnékem igaz Kerefityéni Békeséges-türést!*

*

* 8 * elyudva * ly *

*

De ne vitafsuk többé ezt a' dólgot: Szemléljétek közelebbről már velem együtt az ISTEN' Akaratjában megnyúgovó Kerefityén Férjfiúnak példáját, e' Gyázos Korporsóban meg-hidegedett tetemeire nézve ugyan bé-fál-littatott, de bódlog Lelkére nézve azoknak az ISTEN' Templomában fólgláló Lelkeknek tárfaságokban, a'kiknek el-töröltt immár ISTEN az ö femeikről minden köny-húllatást, (Jel. VII: 17.) bé-fogadtatott igaz és valóságos Kerefityén Férjfiúban, *Néh. Tíft.* és *Nemz. PÁLDI ISTVÁN* Uramban: A' ki-is vette vala Világi Életének fíarmazását e' mostan folyó *Seculumnak* 17-dik Éftendejében, ugyan iten Kolo'sváratt lakó tízfetséges rendü Szüléktől: Édes Atyjától ugyan *Néh. Nemzetes PÁLDI SZÉKELY BALÁS* Uramtól: Édes Anyjától pedig *Néh. Nemz. KÜS ANNA*

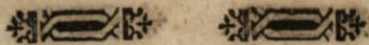
G 3

A fízony-

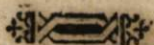

Afzonytól; *Néb. Nemz. KIS FERENTZ* Uramnak, Éle-
tében *I. RÁKOTZI GYÖRGY* Fejedelem' Fő Lovász Mes-
terének, és *Néb. Nemz. TELEDI SÁRA* Afzonymak,
Kedves Leányoktól: Születtetvén ez ő Kedves Gyermek-
ek ő nékiek igen nagy és éppen különös örömökre, Há-
zasági Életeknek nem előbb sem későbbre, hanem éppen
XL-dik Éztendejében, sem az előtt, sem aztán több Gyer-
mekek nem-is lévén ő nékik: Minekutánna pedig, ez
á. é. Férjfiú Édes Szüleinek dajkázkodásaik alatt annyira
fel-neveltetett volna, hogy már a' maga Oskolai tanuló-
sáit el-kezdhetné, bé-hozaték mindjárt ezen miközöttünk
mind eddig-is ISTEN' Kegyelmeségéből szépen virágzó Ko-
lo'sv. *Ref. Nemes Collegiumban*: És itten tsak rövid idő alatt
már az akkor ő benne szépen ki-tetfzett serénységével, a'
Classisokban taníttatni szokott Tudományokat el-vegezvén,
végre *1754-dik* Éztendőben a' *Togatus* Ifjakkak Seregében-
is bé-állittaték: Az holott *6. Éztendők* alatt, igaz ugyan,
hogy minden Tisztességes Tudományoknak tanulófokban
magát szorgalmason gyakorolja vala: De minthogy az
ISTEN ötet, éppen mint egy valóságos Magyar *Bésalélt*
különösön hívta vala amaz igazán *Divinum inventumra*,
ama' nemes meg-betsülhetetlen Mesterségre, a' *Typogra-*
phiára: Innen már még ez Hazában a' vala néki tellyes
szándéka, miképen magát a' *Typographiában*, és minden
ehez több egyéb tartozó nehéz Mesterségekben jövő-
ben egész erőben *perficiálbatná*: És ugyan ezen szándéka-
nak mentől boldogabbúl leendő el-érésére, magát oztán
arra-is vévé, hogy mind különös Jó-akaróinak 's *Patromus-*
sinak tanátsokból, mind pedig nevezetesebben az Erdélyi
MÉLT. REF. SUPREMUM CONSISTORIUMnak *Consensus-*
sából, e' mostan folyó *Seculumnak* *41-dik* Éztendejében
ISTENének különös Gondviseelésébe vetett bízodalma alatt,

a' Bel-

a' *Belgiumi* ditsőséges *Academiákra* el-mehetne: Az holott immár 10. Éztendöknek el-folyások alatt minémü különös szorgalmatossággal kívánja vala magát ez az áldott emlékezetü Férjfiú ezekre a' Tudományokra kiváltképen, 's ezek felett pedig egyfeszmind a' *Musikára*-is, *Piéturára*, *Tüzi-Mesterségre* el-kézfíteni? Melly fok éjjeli 's nappali nyughatatlanságokat kellett ö néki ezek mellett el-fenvedni? Melly különös és tölletek alig gondolható nyomorúságokon kellett ö néki ezekért által-menni? Melly fok-féle kísérteteknek 's terhes szenvedéseknek kellett ö néki ezekért mintegy ugyan tárgyúl ki-tétettetni? Tudja azt kiváltkében az ö ISTEN' Házának 's a' Hazának Jávára tzélozó egyenes Lelki-Esméretének Egyetlen-egy leg-fövebb Tudója, az ISTEN: Tudja vala a' maga Lelki Esmérete: És tudják még ma-is réz szerint, e' Hazában azok a' Tiszt. Férjfiak, a' kik ö velle a' Felső-Orzági *Academiákban* együtt lakoznak vala, és az ö éjjeli 's nappali keserves fűkségének szemlélői 's szánakozói valának: Bizony mind ezek ugyan olly fokak és nehezek valának, hogy hanemha még jó előre ISTEN' Akaratjában megnyugodott Lélekkel fel-rúháztatva nem lett volna, külömben azokat óh melly nehezen *superálhatta* volna! De ellenekben tévé mind ennyiféle azoknak az ö ISTEN' Akaratjában megnyugodott Lelkét, és mind ezeket, tsak hogy jövendőben az ISTEN' Házának 's a' Hazának annál nagyobb elő-menetellel szólgálhatna, és fok fáradságos munkáinak szerentsés ki-meneteleket elérhetné, egéz kézséggel és tsudára méltó békeséges-türo Lélekkel el-is szenvedni vala. A' minthogy, annak az ö Kegyelmes ISTENének, a' kiben annyira bizik és reméni vala, Gondvifélése ötet ebbéli fel-tett szándékában meg-tsalattatni nem-is engedé, mert nem fokára Hazájában lett meg-érkezése
után

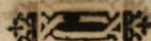
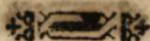

után, u. m. 1754. Eftendőben az Erdélyi MÉLT. REF. SUPREMUM CONSISTORIUMnak tetfzéséből 's akaratjából, ezen Kolo'sv. Ref. Collegiumnak Typographussává tettették: És itten már Nemes Hivatalának egéz *dexteritassal* lett folytatásában öt elsőb Eftendeit bé-végezven, ugyan akkor ISTENnek bölts Rendeléséből magát egy-zer'smind a' páros Életnek-is követésére reá vévé: Vélle vala pedig itten-is az az ö Kegyelmes Gondvifelő ISTENE valósággal, a' Kinek Akaratjában mind eddig-is olly állhatatos Lélekkel meg-nyúgodott vala; ez ö ISTENben vetett mindenkori Bizodalmának egy igen bövséges Jutalma lévén az, hogy e' mostan folyó *Seculumnak* 59-dik Eftendejében, az ISTEN' Kintses Tárházának ajtaját felnyitván, ki-nyerheté onnan a' JEHOVÁnak ama' Jó akaratját, eddig el-folyt Életének igen kedves 's szerelmetes, de mostan gyászos Koporsóját keserves könyveivel áztató 's szomorú Özvegyiségre jutott Párját, *Nemz. FARKAS KLÁRA* Afzonyt, *Nemes Városunk'* egyik érdemes és hites Tagjának, *Nemz. FARKAS JÁNOS* Uramnak, és *Nemz. MISKOLTZI SÁRA* Afzonymnak kedves és édes Leányokat: Kivel-is el-töltött Házafsági Életében óh melly nagy, és minden háborúságot magából ki-rekeztett örömmel fámlálja vala Életének Napjait; abban-is az ISTEN Áldását mutatván ö hozzájok, mikor az ö tökéletes fere-tettel ékeskedő Házafsági Életeket két igen kedves, *KLÁRA* és *SU'SÁNNA* nevü, de már most édes Atyjoknak halála után az igye-fogyott Árváknak seregében bé-íratott, Magzatokkal is meg-áldotta: De óh Halandóságnak változáft nem esmérhető Törvénye! melly kevés időre há-tároztatott vala ama' Mennyei Törvény-féken ez ö Házafsági tizta Életeknek együtt lehető folytatása; mert midőn fíntén Házafsági Életének 10 *dik* Eftendejét töldö-gelné,

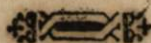
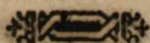

gelné, akkor nem reménlett igen kínos forró Nyavalyában esék, és attól oztán mind addig ostromoltaték, míg ezen folyó 1769. *Éztend. Martiusnak 10-dik Napján, Estvéli 6. és 7. órák között, a' Köz Jónak igen nagy kárára; Szerelmes Házas-Társának és két neveletlen Árváinak elfelejthetetlen zomorúságokra, e' Világból tsendesen kiköltözék; midön fíntén Házassági Életének, (: a' mint mondám :) 10-dik Éztendejét; Nemes Hivatalának 15-dik Éztendejét; Világi Életének pedig 52-dik Éztendejét el-röltene 's bé-végezné.*

És a' kinek ha már most az ő Világi Életének kormánya mellett ült drága *Virtus*sait el-femlélem, bizony olly fokak és különösök azok, hogy azokról ditséretesen nem emlékezmem nem lehet énnékem; mert hogy már most, a' mellyet eddig-is ő felölle meg-emlitem, Ő néki a' maga Mesterségében való különös és ritka példájú *experientiáját* hozzason ne-bezéljem; melly zerint a' kármikor-is nem gondolom, hogy azzal fenkit-is meg-háborítsak, ha ő felölle közönséges helyen azt ki-mondom, hogy miólta ugyan ez az ISTENnek az Emberekkel közlött különös Ajándéka, a' *Typographia*, és az ahoz több meg-kívántató egyéb Tudományoknak Mesterségek *Euro-pában* fel-tamadott; Ő hozzá ugyan fogható ebben a' Magyar Hazában alig; de már feliyebb való nem is találta-tott légyen: E' mellet pedig, óh melly gyönyörűséges dolog vala femlélni Ő benne, miképen Ő maga Életének folytatását, mindenkor a' Köz Jónak elő-menetelét munkálódó zeretetnek; a' magát mindenekkel kedveltető Szelidségnek, Alázatosságának; a' tsalfaságot nem esmérő Barátságának; a' maga forsával való meg-elégedésnek; és az egyenes jó Lelki-esméretnek finór mértéke zerint mindenekben egyengette! Mert mikor tapasztaltad valaha Ő

bene, hogy Ő a' maga Mesterségére nézve ISTENnek véle közlött illy különös ajándékait el-ásni tsalárdúl kívánta volna? Söt a' Köz-Jónak szereteté mindenkor olly szoroffan maga előtt hordozza vala, hogy a' maga különös javainak, a' maga *Privatum*nak, a' *Publicumot*, a' közön-séges jót fűntelen *praeferálja* 's eleibe tézi vala, és fűvének 's Lelkének tellyes öröme azon vala; hogy ha Ő általa egy néhány jó-reménségü Iffjak kézfittetnének, és mintegy ő általa a' Hazának 's az ISTEN' Hazának háf-nára mentől többen fűletetnének: *Mikor* tapasztaltál valaha Ő benne egy Alázatofságnak határán kívül lépett *Ambitiot*, Kevélységet? Söt ettől a' Pokolbéli Léleknek ifzonyú fajzatjától annyira ifzonyodik vala, hogy ámbár maga az ISTENnek nálla lévő fok szép *talentumait* magában jól esméri 's jól tudja vala; még-is azért inkább magát mindenkor ISTEN 's Emberek előtt tudva lévő Alázatofsággal víselni kívánta; mintha ugyan a' *Bernhardus*nak amaz emlekezetes fűvait el-törölhetetlenül fűvének táblájára fel-írta volna: *Non poteris adscendere, nisi descenderis*; Nem mehet-fel külömben a' Ditsőségnek hal-mára, hanemha előre az Alázatofságnak völgyébe le-botsátkozol: *Mikor* tapasztaltál valaha Ő benne leg-kissebb Felebaráti szeretettel ellenkező kétfűnséget? Söt inkább ezt olyan igen gyomorból útálja vala, hogy ezért fo-ha senkinek-is mi-közzülünk barátságát hízelkedve keresni nem kívánta, hanem a' maga egyenes ártatlan Lelki-esmérétével inkább másokat a' maga szeretetére hájtani igyekezik vala; és a' kihez o-ftán egyfzer barátságát mutatja vala, ahöz magát olly egyenes *sincerita*/sal-is víseli vala, hogy (: óh a' Felebaráti szeretetnek e' mái Világban ritkán találtatható példája :) nem hogy maga kedves Barátjának, söt akár-melly Felebarátjának-is híret 's nevét sértegető tsak leg-kissebb

kiffebb rágalmazó főt is szájából alig hallhattál volna: *Mikor* tapasztaltál valaha Ő benne egy maga forrával megelégedni nem tudó indulatot? Sőt ámbár magában azt jól esmérni vala, hogy az ő benne lévő fok szép hasznos *qualitassaiért* bizony szerentsésebb 's boldogabb időkre méltóbb lett volna: Tud vala mindazáltal még-is mindenkor a' Sz. Pállal együtt *azokkal a' mellyekben* ISTENTől helybeztetett, meg-elégedni (Fil. IV: 11.) És tudja vala szívét, elnéjét az ISTENnek Akaratjában olly állhatatoson meg-nyugtatni, hogy ámbár a' benne lévő *talentumok* mindenektől ditséretet és betsületet érdemelhettenek volna inkább; a' helyett mindazáltal ha fíntén fokzor másoktól méltatlan kefergettetésekét szenved vala-is; ditsekedve mondja vala mindannyifor a' *Dáviddal: URam így is minden bizodalman te benned vagyon!* Soha szívéből a' Profétának ama' szavait ki-töröltetni nem engedi vala: *Jó az UR azoknak, a kik várják Őtet, a' Léleknek a' melly keresi Őtet: Jó várni és tsendességben lenni az URnak szabeditásáig.* (: Síralm. III: 25. 26. :)

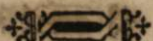
És ilyen fok szép drága, valóságos Keresztényeni Virtusokkal ékeskedő Férjedet botsátod-el már ma végképen femeid elöl: Illyen tégedet szerető és tégedet io. Eftén. döknek el-folyások alatt soha tsak leg-kiffebb befédjével is meg-fomorítani nem kívánó kedves Férjedet szaláztod-el végképen ölelgető karjaid között, Szívedben méllyen meg-keseredett Özvegy! A' kinek ha ugyan Halálán megsebbhedett szívét viseléd; azt én vallyon ugyan miért tsudálnám, és töled ugyan miért tilalmaznám? mert magam fentül hízem, hogy nem botsáthat már egy terhesebb keserüség az ISTEN ebben az Életben az Emberre, mint mikor ötet a' síralmas Özvegyiségnek és gyámoltalan Árvaságnak kenyerével és vízével tápláltatja, 's itatja:

Tsak hogy, ha még-is most tégedet arra kérlek, hogy keferüségedet az ISTEN' Irgalmtságában vetett Élő Reménységnek zabolája mérsékelje, akkor úgy hiszem az Igazságtól el nem távoztam; mert most ha jó szívvel 's az ISTEN' Akaratjában meg nyugodott kézséggel ennek a' Mennyei Széktől te hozzád ki küldetett zomorú *Sententiá*-nak alája írf; meg-látod hogy a' Felséges ISTEN-is, minden bizomnyal emlékezetben tartja ezt a' te Leányi Engedelmességedet: És alázzad-meg tsak mostan magadat az ISTENnek tégedet sújtoló keze alatt a' *Daviddal*, mondjad azt tsak alázatos Leányi engedelmességgel Ő néki: *Uram, így-is minden bizodalmam tebenned vagyok: Meg-némülök, nem nyitom-meg fámát, mert te tselekedted!* meg-látod hogy olyan próbát tett ugyan most az ISTEN te rajtad, a' mellynél nagyobbát alig tehetett volna, fellyebb mindazáltal meg-vigasztal még tégedet, mint sem azt most felgondolhatnád: És ha fíntén ez úttal az ISTEN' Kegyelmének az a' *fővétnéke*, a' melly eddig Kedves Férjednek életével fénylik *vala a' te fejed felett* kedvedre tenéked (: Jób. XXIX: 3. :) meg-alútt is: Bizony várjad el Békefészes-tűró lélekkel az URnak szabadítását, mert ugyan annak az ISTENnek, a' ki eddig *a' te Iffjuságnak napjaiban veled* *vala*, és mintegy *a' te útaidat vajjal mosogatja* *vala*, továbbra-is *társasága meg-marad a' te hajlékodbán.* (: Jób. XXIX: 5, 6.) és annak az *hív és könyörülő ISTENnek*, a' ki *nem enged minket fellyebb késértetni, hogy sem a' mint el-fenvedhetnök:* Kegyelmeisége még ezzel a' te reád bortsátott késértettel egyetemben *utat nyit* tenéked *a' szabadításra.* (: 1 Kór. X: 13. :) És ugyan ennek a' Hív és Könyörülő ISTENnek Kegyelmeiben ajánlván már most a' te áldott emlékezetű Férjed tégedet. Imé

I-is annakokáért tenéked Élete' eddig való' tökéletes

hívőgü

hívségü Párjának Hozzá viseltetett fzeretetedet közföni, — és gyámoltalan Árvaságra maradott két kised KLÁRA és 'SU'SANNA kedves Leánykáival együtt általam azt kívánja: hogy az a' JEHOVA, a' Ki magát Özvegyeknek, és Árváknak Atyjoknak nevezte, légyen a' ti Özvegységteknek, 's Árvaságtoknak óltalmazója, és minden Jóknak meg-adója: Vifeljen ez a' Könyörülő ISTEN, a' ki most keferüséggel illetett, továbbra-is a' maga Örökké-valóságának Karjain, mintegy Bélyeget, titeket: Adja-meg az Izraelnek ISTENE mindenekben a' ti fíveiteknek kívánságát, mellyeket Ö-töle kértek: Végezetre pedig, minekutánna Pálya-futástokat el-végezitek, a' Ditsőségnek Országában adjon örök nyúgodalmat tinéktek. Ugyan ezen fívének buzgó indulatjával viseltetik

(2.) még Életben lévő kedves Ipja Urához, *Nemz.* FARKAS JÁNOS Uramhoz, Életed' kedves Párjával, *Nemz.* MISKOLTZI SÁRA Afzónnyal együtt, és tinéktek-is, 'snem külömben kedves, Lép *dexteritasú, qualitasú* Gyermekeiteknek, *Nemz.* FARKASISTVÁN Uramnak, mint igen kedves Sógor Urának, elméjében vifelvén még most-is a' ti Ö-hozzája sok ízben meg-bizonyított fzeretetedeket, kívánja: hogy míg ugyan ebben az Életben éltek, mind addig a' békeféségnek bövségében gyönyörködhefsék a' ti fívetek; jövendőben pedig amaz örökké tartó Mennyei boldog Hazába vezéreljen-bé az-ISTEN titeket, a' holott többé a' ti *Napotok nem fogyatkozik-el, a' ti Hólldo:ok nem mégyen alá, hanem maga a' JEHOVA léfken örökké való világofságtok tinéktek; és a' holott oktán gyf'er'smind minden ti keferüségték napjainak tökéletesen-is vége fakad.* (: É'sa. LX: 19. 20. :) Nem felejtkezék-el

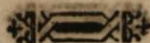
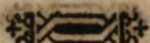
(3.) minden Ö-hozzája igaz fzeretettel vifeltetett Atyfajfjairól: U. m. nevezetefebben, *Tíft. Tud.* SZATHMÁRI

PAP MIHÁLY Uramról, a' Kolo'svári Ref. Collegium' Theologiát tanító ritka tudományú Professoráról, Kedves Házas Társával együtt. Ugy fíntén T. N. SZATHMÁRI SÁRA Afézőnyről, Tíft. Med. Doctor PATAKI SÁMUEL Uramnak, a' Kolo'sv. Ref. Collegium' Philosophiát és Mathesist tanító nagy böltsefségü Profess. Élete Kedves Párjáról: Nem külömben T. Nemz. KOLO'SVÁRI SÁRA Afézőnyről, Tíft. BODOKI JOSEF Uramnak, ugyan a' Kolo'sv. Ref. Collegium' Philologiát tanító különös tudományú Professorának, Kedves Házas Társáról: És Tek. Nemz. SZATHMÁRI PAP 'SIGMOND Uramról, Kolo'svár Várofsának egyik igen érdeimes Oratoráról, Élete Kedves Párjával együtt: Kivánván fívének tellyes indulatjából tinétek, hogy nyugodjék-meg a' Seregek' URának ISTENének szépsége Ti rajtatok mind addig-is, míg ama ti Mennyei Hazátokon kívül e' Földön bújdosók léftek: Mikor pedig ez Életnek terhét magatokról le-vetkezitek, akkor abban az ISTENnek Templomában bé-vitettefetek, az holott a' Bárány, a' ki vagyon a' fék' közepében, a' legeltet titeket, a' vizeknek élő forrásira vífzen titeket, és femeitekről minden köny-búllatást el-is töröl. (Jel. VII: 15, 17.) Meg-emlekezik

(4.) több kedves Atyjafiai között különösön ti róllatok-is: Tek. N. KOLO'SVÁRI JOSEF Uram! Nemz. KOLO'SVÁRI SÁMUEL Uram, mint kedves Öttse, Életed Kedves Párjával együtt! Nemz. KOLO'SVÁRI FERENTZ, 'SIGMOND, és JÁNOS Uramnak, mint Vér fzerint való kedves Atyjafiai! És mindnyájan tinétek kíván hozzú Életet, a' Mennyeknek Országában pedig örök Böldogságot. Ki-nyitja pedig kiváltképen fívének kívánságát

(5.) Ti-hozzátok óh ISTEN' Házának válogatott Ékeségei, Erdélyi MÉLT. REF. SUPREMUM CONSISTORIUM! És valakik ö néki különös Kegyefségü Patronusfi valá

valátok; kívánván fívének tellyes indulatjából tinéktek: Ruházzon-fel továbbra-is az ISTEN *Mó'sesi* erős Hittel, *Salamoni* Bóltsefséggel, *Nébemiási* Búzgósággal titeket, hogy ezeket a' *Lelki fegyvereket* *fiúntelenül* oldalaitokon *viselvé*n, állhaffatok még sok ideig azokkal a' *Salamon' ágvas-házának* örizetére *fel-fegyverkezve* az *éjtfakának félelmei* ellen: (Ének. III: 7. 8.) Végezetre pedig, mint a' kik ama' *Mennyből alá-fállott új Férif'sálemnek* (Jel. XXI: 2.) meg-meg annyi tündöklő Szövétneki vagytok, abban a' bőd-dog Hazában fogadjon-bé egyröl-egyig titeket, az *holott éjtfaka* nem léfén többé, és ti-is Szövétnék' vagy a' *Napnak világossága nélkül* nem *fükölködtök*, mert az UR ISTEN *világosít-meg* titeket, és *orfgáoltok* mind örökön-örökké (Jel. XXII: 5.)

(6.) Titeket szólit már meg óh ISTEN' Jóbb Karjának erős Férjfiái! *rék-kerént e'* Kolo'sv. Ref. Collegiumnak Tíft. Professórai, *rék-kerént* pedig ezen Kolo'sv. Ref. Eklé'siának Tíftel. Papjai! Kívánván tellyes fívéből e' ti hozzátok mindenkor egyenes, soha semmi tsalfaságot nem esmérő valóságos Atyafiúi fzeretettel vífeltetett Kedves Barátotok azt tinéktek: Kedvelje az UR ISTEN továbbra-is tinéktek e' JÉ'SUS drága Véréen váltott Gyülekezetében, és ezen ö gyönyörüséges 's Gondvífeléftekre bízott Veteményes Kertében való fólgsálatotokat annyira, hogy *légyenek ezután-is* *fiúntelen a'* ti *derekaitok fel-övedezve*, és *szövétnetek meg-gyújtva* tinéktek; hogy mikor oztán maga az ISTEN' Házának Fejedelme, a' JÉ'SUS meg-jelenéndik, akkor amaz ö URokat *vígyázva váró bőd-dog fólgsáknak* seregében találatsatok (Luk. XII: 35, 37.) a' kik oztán az ö URoknak *örömökben bé-botsáttatnak*. (Mát. XXV: 21.) Végezetre

(7.) Tinéktek-is mindnyájan, kik az ö utolsó Tifteségének megadására ide gyűltetek, háládatos szívvel kívánja: hogy tiszteljen-meg titeket-is az UR, mind Éltekben 's mind Halálatokban, és jövendőben adjon rézt egyen-egyen néktek a' Mennyei Ditsőségben.

El-botsátlak immár én-is tégedet óh bődlog Lélek! Nyúgodjál Testedre nézve a' Földnek gyomrában, Lelkedre nézve pedig ama' Mennyei Seregnek Gyülekezetében vég-nélkül örvendezz, a' kiknek *kezekben vagynak az ISTENnek begehúri, és fólgnak az ö Templomában éjjel és nappal: (Fel. XV: 2.)* És tsak éppen addig tartóztatlak e' Gyázós Hellyen tégedet, mig a' te ISTEN' Házának hafnára 's javára fzentelt Életedet fívemre vévén; én-is a' te érdemlett ditséretednek ebben-is fenn-maradására, hallható szóval azt kiáltom, és azzal ez ISTENnek Szent Székiből mindjárt le-is fzállok: Adjon az ISTEN te utánad még a' maga **Lelki Izraelének** fok ilyen tanult igaz valóságos Magyar **Bésalételeket!** Adjon az ISTEN te utánad a' maga Házának fok **PÁLDI ISTVÁNOKAT!**

Á M E N.

ISTENTÖL HIVATTATOTT MAGYAR
B É S A L É E L,

A z a z:

KÖZ JORA SZÜLETETT, BÖLTSESSÉGGEL, ÉRTE-
LEMMEL, TUDOMÁNNYAL ÉS MINDEN KÉZI NE-
MESEBB MESTERSÉGGEL ISTENTÖL FÉL-ÉKESITTE-
TETT JELES FÉRJFIU,

NÉHAI TISZTELETES ÉS NEMZETES

P Á L D I

Haáz-Kezsi Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

SZÉKELY

I S T V Á N

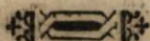
U R A M Ö Kegyelme,

A' KOLO'SVÁRI REFORMATUM NEMES COLLEGI-
UMNAK XV. ÉSZTENDŐK ALATT, IGEN DI-
TSÉRETES ÉS NAGY DEXTERITASU ORDI-
NARIUS TYPOGRAPHUSSA.

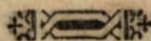
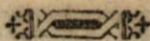
Inek ditsőséges Emlékezete, hogy porrá vált Testével együtt a' setét Koporsóba bé-ne zároltatának, meg-érdemli, hogy rengő Eölsőjétől fogva, ditséretesen de folyt Világi Életét és érdemes Virtussait, s ha tsak némi-némüképen-is le-nyozzuk és emlékezetre a' következő Vilagnak által adjuk. Ugyan-is lépett-bé e' Világra e' mi Magyar BÉSALEELünk ezen mostan folyó Seculumnak XVII-dik Eftendejében, Kará-tson Havának XXVII-dik Napján, vévén tessi Fármasását, Nemes Szabad és Királyi Költös Kolo'svár Városában lakott tisztességes Rendü Szüléktől, ugymint, Néhai Nemzetes PÁLDI Székely BALÁS Uramtól, mint édes Atyjától, és Néhai Nemzetes KÜS ANNA Afkönyttől, mint édes Anyjától: Néhai Nemes és Nemzetes KÜS FERENTZ Uram I. RÁKOTZI GYÖRGY FEJEDELEM Fő Lovás Mesterének, és Néhai Nemes és Nemzetes TELEGDI SÁRA Afkönynek, Kedves Leánykó', fülettetvén iges nagy örömökre Házasági együtt való lakozásoknak éppen XL-dik Eftendejében, sem az előtt; sem azután több Gyermeknek nem lévén.

Édes

Édes Szüléinek dajkálkodó Karjaik között, midőn annyira fel-nevekedett volna; hogy már Apollónak és a Mú'sáénak ö-lében bé-ülhetne, Oskolai tanulását kezdette, e' mi közöttünk képen virágzó Kolo'svári Reformatum Nemes Collegiumban: holott-is rövid idő alatt éles elméjével és forgalmatosságával, a' Classisokban taníttatni fokott Tudományokon ditséretesen ál-tal mennén, méltónak ítéltetett arra; hogy 1734-dik Efstendö-ben, a' Togatus Ifjajnak Seregekben bé-álittatnék, és az em-lített Nemes Collegiumnak akkori Bölts Professorai, Néhai Tif-teletes Tudós UDVARHELLYI MIHÁLY, TSEPREGI FE-RENTZ és VERESTOI GYÖRGY Uraimék Lábainál hat Efstendők alatt, a' Theologianak, Philosophianak, Historianak, Litteraturának és egyéb hasznos Tudományoknak tanulásokban nagy elmenetellel fáradoz vala. Minthogy pedig különösen bír-ta vala ötet ISTEN ama' Nemes Mesterségre, a' Typogra-phiára, innen nagyobbára minden igyekezetét fordítá a' Betü metzésre, Híntésre, képzítésre és a' Könyv nyomtatás' minden Mesterségének ki-tanulására. És e' végre, mind különös Fő-a-karóinak és Patronussinak Tanát'sokból; mind pedig és neve-zetesen, az ERDÉLYI MÉLTÓSÁGOS REFORM. SUPRE-MUM CONSISTORIUMnak Consensusából, 1741-dik Efstend. méne ama' minden Nemes Tudományoknak és Mestersé-geknek híres Mű-helyében, Belgiumban; holott Leidában és Trajectumban, X. Efstendők alatt a' Typographiára és ahoz meg-kivántató minden Mesterségekre; sőt Musikára, Picturára, Tüzi Merségre és egyéb Nemes Tudományokra-is képen ma-gát el-kéfité, és mind Köz-jóra kületett Férjfiú, hogy Ma-gyar Nemzetének szolgálhatna, 1752. Efstend. édes Hazájában ferentsésen viskfa jöve.

Nem-is fogyatkozik meg el-intézett jó Éándékában; mert Hazájában való meg-érkezése után nem sokára, úgymint 1754. Efstend. az Erdélyi MÉLT. REF. SUPREMUM CONSISTO-

RIUM Tetkéséből és bolts Rendeléséből, a' Kolo'svári Reform. Nemes Collegium' Ordinarius Typographusává tétetteték. Melly Nemes Hivatalát olly nagy Dexteritással folytatta, hogy a' felülle való nagy Reménségnek épen eleget teme, és mindenektől méltó Dítséretet 's közönséges Adplaufust érdemlene: Ő lévén az, a' Magyar BÉSALEEL, kit ISTEN bé-töltött vala Böltsefséggel, Ertelemmel, Tudománnyal és minden Kézi nemesebb Mesterséggel, hogy tudna aranyból, ezüftből, rézből, wasból, fából, mindenféle Mívet mesterséggel tsinálni.

Továbbá ISTEN' Bóltz rendeléséből adá magát a' Páros Életre 1759. Eftend. válaftván magának jövendőbeli Házastársúl, Nemzetes FARKAS KLÁRA Afkönyt, Nemes Városunk' egyik érdemes és hites Tagjának, Nemzetes FARKAS JÁNOS Uramnak, és Nemzetes MISKOLTZI SÁRA Afkönynek édes Leányokat: Kivel tökéletes Szeretethen, minden panasz és háborgás nélkül élvén, örömmel fámlálja vala Életének Napjait, még-örvendöztetvén ISTEN együtt való Házassági Életeket KLÁRA és SU'SÁNNA nevezetű kedves Magzatokkal-is. De ah Világi Életnek sikamló jég hátán álló Bóldogsága! Imé az Öröm, melly hamar változik Szomorúságra, örömmel tellyes Házassági Életének tizedik Eftendejét a' midön finte bé tölténé e' mi BÉSALEELünk, esék nem reménlett igen kínos forró Nyaralyában, mellytől meg-fűnés nélkül, mind addig ostromoltaték, míg ezen mostan folyó 1769. Eftend. Martiusnak 10. Napján Estvéli 6. és 7. órák között Életének 52-dik Eftendejében e' Világból tsendesen ki-mülék, mind a' Köz-Fónak igen nagy kárára; mind ferelmes Házastársának és két nevetetlen Árváinak el-felejtethetlen somorúságokra; mind pedig közel és távol lévő kedves Atyjafiainak, Jó-akaróinak és Barátinak méltó bánatjokra és Keserűségekre. De hólta után-is fem-marad az ő jó Emlékezete, valumíg e' Földön a' Virtusnak léfén betsülete.

Ugyan-is,

Ugyan-is, nem tsak az ő kezére bizattatott Typographi-
át sok részben jobbitotta és öregbítette; hanem egyfersmind je-
les Ifjakat-is azon Nemes Mesterségre megtanított, és a' Ba-
lásfalvi Oláh Nyelven való Typographiának-is kétféltt igen
kép betüket, Stempelivel és Matrixaival együtt. Nemes Mes-
terségei mellett pedig az ISTENi félelem, Felebaráti keretet,
Szelidség, Fámorság, Egyenes Lelki-esméret, Maga sorsával
való meg-elégedés, és Másokat meg-betsüülés, egész Világi Éle-
tének finor mértékei valának. Illy jeles és érdemes Typo-
graphusának azért, midőn Porrá vált Teste Temető Sirjában
Komorú Halotti Solemnitással, az említett 1769-dik Eftend.
Martiusnak 19. Napján a' nyugalomra bé-tétetnék, érdem-
lett utolsó Tifteségére és örök Emlékezetére tartozó kötelefsé-
gének esmérte a' következendő Halotti Versekkel Komorúan pa-
rentalni a'

KOLO'SVÁRI REFORMATUM NEMES COLLEGIUM.

Haáz Rézső Múzeum-Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Ires BÉSALÉEL nagy Böltsefégeröl,
Nevezetes Kézi szép Mesterségeröl,
ISTENnek beléje töltetett Lelkeröl,
És a' szent Hajléknak fel-építtéséröl.

Kit szívében ISTEN erre fel-indita,

És nevezet szerint híván meg szólita,
Mindenféle mire böltsen meg tanita,
Segítő Társakat melléje állita.

PÁLDI ISTVAN köztünk ilyen nevezetes,
Bölts, Értelmes, Tudós és emlékezetes,
Mechanicus vala, kinek ditséretes
Virtussá mindenek előtt esmértes.

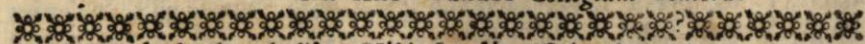
Kivált bölts Mestere volt Könyv nyomtatásnak,
Festésnek, Metzésnek, Betű tsinálásnak

Külömbkülömb-féle ékes rajzolásnak,
Értzből fából való minden faragásnak.

Hozzá hasonlók a' két Magyar Hazában,
Typographusoknak irt Laistromában,
Nem fokban voltanak, de jaj! hamarjában
Esék a' Halálnak mélylységes torkában.

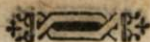
De hólta után-is jó Emlékezete,
Fenn marad közöttünk 's méltó ditsérete,
Valamíg az Égnek fenn áll Mennyezete,
És lézen Világnak végső enyészete.

M. Kiss Sándor Collegium Seniora.

J Aj hó halmán épült Világ' ditsősége!
Hirtelen el-múló kintse és szépsége,
Külső zinnel festett tsalárd ékessége,
Meg tsal mindeneket ennek kedvessége.

Nintsen

Nintsen e' Világban femmi állandóság,
 Ember' élete is tsak változandóság,
 Meg-hal a' Köz Nép, és az Uri Méltóság,
 Mindeneken fekszik e' terhes adóság.

Innen vagyon hogy az emberek el-múlnak,
 Élteken bal forson gyakran meg-fordúlnak,
 Kegyefek, jámborok, és böltsek el-húllnak,
 'S ez Életből a' más Világra indúlnak.

PÁLDI ISTVÁN ámbár követte példáját
 JÉ'SUSSának, még is a' Halál kazáját
 Ellene fordítá, 's utolsó óráját
 El-hozá, ki-óltván élete' faklyáját.

Nyilván van előttünk az Ő kegyessége,
 Tudjuk azt is hogy nagy vala böltsefsége,
 Szelid jámborsága, Nemes Mestersége,
 ISTEN Ditsősége vólt ezekben vége.

Míg közöttünk éle mindennek háznára,
 Igyekezett, és vólt zúntelen javára:
 De óh nagy fájdalom már Halál horgára
 Jutott, 's el-ment tollünk Sion' Sz. halmára.

El-ment! vígad-is már az Egek' Egében,
 Vayon JÉ'SUSSának drága Szerelmében,
 Fényeskedik tizta bíbor köntösében,
 Mennyei Korona tétetett fejében.

Batzo István, *Coll. Contrascriptója*, és *Ret. Tanítója*.

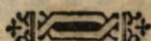
A' Meg-lólt, és az el-maradott Özvegy között való befelgetés.

Özv. **S**Zívem' fele! kedves PÁRJA Életemnek!

Hova tűnő ragyogó Tsillaga Egemnek?

Szólj tsak egyet! tekintsd záporát könyvemnek,

Légy meg-enyhitője gyázos keférvemnek.

M. b. Meg-útáltam kedves KLÁRÁM e' Világot,
Nem találtam benne mert állandóságot:
El-mégyek! érek ma olyan boldogságot,
Melly nem fenved femmi változandóságot.

Özv. Ne menj-el óh kérlek! jó FÉRJEM mellöllem,
Ketté hafad Szívem ha el-tűniz elöllem,
Ne válj-el, óh kérlek! illy hirtelen töllem:
Jaj! így ma ki szakad a' Lélek belöllem.

M. b. Az utolsó óra KLÁRÁM! meg-tsendült már,
Angyalok tábora ímé! környüllem jár,
El-mégyek! Lelkemnek Jegyefse szólit 's vár,
Kihez el-nem mennem lenne igen nagy kár.

Özv. Oh Világi élet' állhatatlansága!
Melly hamar el-tűnik minden boldogsága,
Ne menyj-el Szívemnek kedves vídamsága!
Látod hogy Lelkemnek nagy fomorúsága!

Tekints zélid FÉRJEM KLÁRÁD kérésére,
Tekints gyámoltalan bús Özvegységére!
Tekints két Árvádnak könyve' özönére!
Tekints gyenge fívek' keferüségére.

Az Árva és Özveggy tudod ki-tétetnek
Tárgyul e' világon, 's máftól meg vettetnek
Sanyargattatnak és kefergettettetnek.
Söt még hálóban is gyakran kerítettnek.

M. b. El-maradt Özveggyem! keferüségedben,
Ne epezd magadat, bizzál ISTENedben,
Te veled lézen Ö bús Özvegységedben,
Meg-öriz nem lez kár Világi étedben.

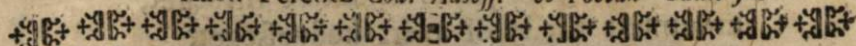
Két Árváimra is tudom gongja lézen,
E' meg-vezett Világ tudom kárt nem tézen;
Mennyei óltalma mellették lez kézen,
Az üldözö rajtok hatalmat nem vézen.

Ő az Özvegyeknek forsát fel-emeli,
 Az Árvák' Neveit jobb kezén viseli,
 Valaki ezeket útálja terheli,
 Kárhuzatos bűnét büntetlen neveli.

Én mégyek! hogy Lelkem teremő Urában
 Vigadozzon, a' fok Szentek' Táborában,
 Öltözöm Idvezség' tisztá bíborában,
 'S Lézek az Angyalok' Szent Társaságában.

Ákon Ferentz *Coll. Adess. és Poetak' Tanit'ja.*

MEg-hólt PÁLDI ISTVÁN! Özvegye siratja,
 Keservében gyászos ruháját taggatja,
 ISTEN, Házának-is vagyoni nagy bánatja;
 Hallik Sion' Hegyén keserves fúozatja.

Nagy Férjfiú hólt meg méltán sírathatjuk,
 Váratlan halálát méltán gyászolhatjuk,
 Mert azt hiba nélkül mindnyajan mondhatjuk:
 Párját e' Férjfinak alig találhatjuk.

Nagy Férjfiú hólt-meg! Kinek Okofsága
 Melly ritka lett légyen, 's a'mellet Jóságá,
 Nemes Mestersége, Szelig Jámorsága,
 Tudja bizonyoson azt Erdély Országá.

Sokféle Tudomány gyült vala Fejében,
 Kegyeiség lángozott mindenkor Szívében,
 Igaz józan vala, tellyes életében,
 Semmi hiba nem vólt felid erköltsében.

Hív Szolgája vala Drága JÉ'SUSsának,
 Serény építője ISTEN Szent Házának.
 Haznált Mestersége e' Nemes Hazának,
 Haznált minden igaz Felebarátjának.

Lelke midön immár Sion' Szent Hegyére
 Fel-vitetett, 's jutott föbb Ditsőségére,

A' Melly-is KORONA, ISTVÁN gyözedelme,
Ezt immár elnyerte JÉ'SUSSa szerelme
Által, nihtsen tehát Lelkének sérelme.

Szathmári György, *Coll. Adseff. és Gram Tanítója.*

JAj mért romlik fala Tízteség váranak,
Nagy hasznos Férjfia e' Neimes Hazának,
'S Kegyes ISTENT félő érdemes tagjának,
Szama kevesedik ö dízes nyájjának.

In' ezt bizonyította maga példájával,
Mi PÁLDI ISTVÁNunk gyászos halálával,
E' gyarló életből már meg-válásával,
Lelke Menyben, 's teste sírban jutásával.

Az holott-is Ielke az ö ISTENében
Örvend már vég nélkül hív Teremtőjében,
És a' meg-bóldogúlt Lelkek' feregében,
Ditséri az ISTENT nyert új énekében.

Szel Almasi József *Synz. Tanítója.*

KEseregik a' Mu'sák PÁLDI ISTVÁNjokat,
Böltsefséggel fénylő erős Atláfokat,
A' ki által fokozor izzadozófokat,
Világ piattzára vitték munkájokat.

De nem fűkség Ötet nagygyára síratni,
Keferves harmatat szemekből hullatni,
Érette illy móddal nem illik jajgatni,
Rendesebben rólla inkább ezt mondhatni:

Lelke mivel vígad JÉ'SUSSa ölében,
Meg-igért Pálmája adatott kezében,
Mennyei Korona tétetett fejében,
Teste nyugodjék már Földnek kebelében.

Putnoki János, *Coll Alumn. és Decl. Tanítója.*

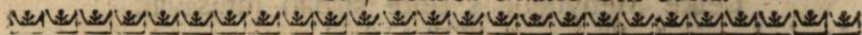

IMé! egy bölts Féjfi Halál rabja leve,
Kinek PÁLDI ISTVÁN míg élt vala neve,
Halandóságáról bizonyoságot teve,
Gondolkodjék tehát ki-ki jó eleve.

Nagy hírt szerzett vala e' Féjfi magának,
Szelidség, Böltsefség, mert benne valának,
Rozsá hírek felölle soha nem fojának,
Azok helyett inkább jók hallattatának.

Utolsó órája már meg tsendítettett,
Meg-hidegült Teste sírba tétettetett,
Sion' Szent halmára Lelke vitettetett:
Mi is mind meg-halunk mert el végeztetett.

Gróf Bethlen Miklos Urfi Poeta.

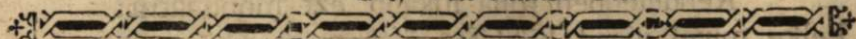

KÉsereg az IS IEN' Szent Ekklé'siaja!
Panasz és jaj szóval tellyes fíve fájja;
Mert le-töreték egy erős Tzedrus fája,
PÁLDI ISTVÁN, kinek híres volt munkája.

PÁLDI ISTVÁNt mi is zokogó sírással,
Méltán sírathatjuk fok könyhúllatással,
Tellyes lehet fájunk panaszokodással;
Mert jaj! nem hafználhat többé nyomtatással.

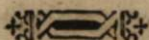
Szükség mérsékeljük de illy' keservünket,
Vígasztaljuk ezzel fomorú fívünket;
Hogy mi is elhagyván világi éltünket,
Meg-találjuk Menyben leg-drágább kintsünket.

Gróf Vass Miklos Urfi Poeta.

VAlakik, fületvén Világ piattzára,
Élnek úgy a' máfok' mint magok' hafnára,
Igyekeznek fívből a' Köz jó' javára,
Azok végre jutnak Sion' Szent Halálára.

E' Féjfi Köz jóra fülettetett va'a;
Míg el-nem metztetek mert éte fonala, (Ked-

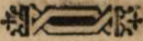
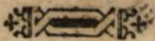

Kedves Nemzetének vólt fényes Hajnala,
 Kár hogy illy Férjfiú közülünk ki-hala.
 Hív főlátjátjáért bóldog véget ére,
 Meg-van már jutalma mellyet régen kére,
 Olly Koronát teve JÉ'SUSsa fejére,
 Mellyet a' Kereft-fán fzerzett drága vére.

Biró 'Sigmond *Urfi Poeta*

? * * * * * ?

Hallván halálotat homályba borúla
 Tízta Egem, belső rézem meg-indúla,
 Szemeimből sűrű könyvem le-tsordúla,
 Szívem-is tsak alig hogy el nem ájúlá.
 E' fomorú dolgot mert midön értettem,
 Mint a' félig meg-hólt majd ollyanná lettem,
 Lélegzetemet-is nehezen vehettem,
 'S fólni bánatomban így kénfzerítetttem :
 Látom már, 's jól tudom e' Törvény állandó,
 Hogy e' rosz Világban minden változandó,
 Mint a' füst és pára hirtelen múlandó,
 Nints semmi melly végig légyen maradandó.
 A' Tsillagoknak-is ragyogó ságára,
 Mellyekkel tündöklük a' magos Ég' vára,
 Tsak ollyan változó mint a' gyenge pára,
 A' levegő égben melly nem tart sokára.
 Légyen bár valaki bölts, és Virtusokkal
 Tündököljék, mint meg annyi ságárokkal,
 El enyézük végre hirtelen azokkal,
 Kik nem tündöklöttek fo ha ollyanokkal.
 Nem tekint a' Halál senki érdemére,
 Nem tekint a' Böltsnek fenn járó ezére,
 Nem néz a' Szelidnek jó természetére,
 Juttat mindent hamar temető helyére.

Bölts valál Te PÁLDI ISTVÁN életedben ;
 Mivel fok Tudomány gyült vala fejedben,
 Bölts valál szavadban, bölts Mesterségedben,
 Szelid, jámbor minden tselekedetedben,
 De kivált bölts valál Betűket mettzeni,
 Rézből, onból minden formákat öiteni,
 Miként BÉSALEEL rajzolni festeni,
 'S Más fok egyéb nemes munkát kézfiziteni.

Még-is óh fájdalom! hirtelen el-múlék:
 Életed, melly nagy kár, hogy tovább nem nyúlék:
 Mikor ezt meg-hállam a' földre borúlék,
 És nagy bánatomban illy fókra indulék :

Oh fel-derült Egem' pirosuló hajnala!
 Illy hamar el-tünvén melly igen meg-tsala!
 Kedves Sogoromnak Élete' fonala
 El-mettzeték, szívem a' kit szeret vala:

Nem láthatomé már kedves Személyedet?
 Nem halhatomé már tovább intéfedet?
 Jaj! nem; mert a' Halál hideg tetemedet,
 Gyáfos Koporsóba zárta életedet.

Kedves Szüléim-is éretted jájgarnak,
 Hervadt ortzájokon könnyeket fojtatnak,
 Koporsódra midön mellyeket hullatnak;
 Arra velem illyen Verséket iratnak :

E' Koporsóba, melly feketén festetett,
 PÁLDI ISTVÁN hideg teste tétettetett,
 A' kinek Személye töllünk szerettetett,
 És fok Nemzetektől Neve ditsértetett.

Lelke Meg-váltóját itt várja tsendesen,
 Mind addig, míg eljő Mennyből Felségesen,
 Akkor oztán e' nagy UR ditsőségesen,
 Mennyégbe fel-vízi ötet egyenesen:

*Néh. Tíft. Kedves Sogorának, és Szerelm. Tini-tójánk Komorú Halá-
 lát e' Versékekkel gyáfolja Farkas István. (Szemeim)*

SZemeim kút fökké váltak a' sírásban,
Ortzámon könyveim sűrű le-tsorgásban,
Patakot árasztanak a' febes folyásban,
Niobe lehetett ilyen zokogásban.

Édes Mesteremnek mert élte fonalát
El-metzék a' Párkák, 's reggeli hajnalát,
Estvéli tsillaggal tserélék, halálát
Okozván, le ronták teste gyenge falát.

De nem tsüggedek-el, ISTEN rendelése,
Mesteremnek töllünk való el-menése,
Meg-áll mindenekben az ö Szent tetzése,
Nem fordithatja-meg senkinek kérése.

Tudom bóldog Lelke Mennyben vitetett már,
Holott Angyalokkal örvendez-is immár,
JÉ'SUSsa Szent Színe előtt forog, és jár,
Oh! bólgog Halál ez, nints ebben semmi kár.

Teste földgyomrában nyúgodjék tsendesen!
'S ISTEN Trombitáját mikoron jelesen,
Angyaloktól fúni halgatja kedvesen,
Lelkéhez az Égbe mennyen egyenesen.

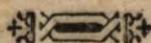
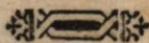
Neb nagy Exp. kedves Tanítója hal. eképen kesergi Lengyel Márton.

FAj Szívem! hullatnak fêmeim könyveket,
Szenved Lelkem ezer söt több keserveket;
Midön meg gondolom elmém-mel ezeket,
Nem tudom hogy írjak síralmas Verseket.

El-múlának kivánt Napjai kedvemnek,
Setét köd fogá-bé sугárit Egemnek,
Imé! Koporsóba záraték Szívemnek
Reménye, 's tutora árva életemnek.

A' ki e' Világon való életében;
Zárt vólt Kegyefséget a' maga Szívében;
Mellyért a' Mennyei Szentek' Seregében,

Örökkön

Örökkön örökké vígadoz Lelkében.
 Kegyeisége mellett nagy volt Bóltsefége,
 Bóltsefége mellet nemes Meltersége,
 Terjedett ez által ISTEN^o Ditsösége,
 Nagy kár illy bölts Férjfi életének vége.
 Egész életében JÉ'SUSSát űzerette,
 Szent Parantsolatját űüntelen követte,
 Épitette Házát, 's buzgó volt mellette,
 Melly sűrű könyveket húllat most érette.
 El-maradott PÁRJA sír nagy jajgatáfsal,
 Hideg Tetemeit fok köny húllatáfsal
 Öntözi, kesereg főrnyü zokogáfsal,
 Könyvei patakot mosnak nagy fojásal.
 Sírnak Árvái-is el hóltak űzínekben,
 Bánat űzomorúság epeűti Szívekben,
 Szomorú *Cupressust* vifelnek fejekben,
 Majd vízzé változnak fokzör keservekben.
 Én-is ill' bölts Férjfi halalat síratom,
 Gyáfos Koporsóját könnyvekkel áztatom,
 Szemeim azoktól nem tartóztathatom,
 Mert tudom hogy párját fel-nem találhatom.
 Kedves PATRONUSom immár Személyedet
 Tovább nem láthatom; mert hideg testedet
 Koporsó bé-zárta: de áldott híredet
 Nevelem míg élek, 's tíftelem Nevedet.
 Menny-el immár! 's Mennyben áldott JÉ'SUSodat
 Tífteled, minden napnál fényesebb Napodat,
 Fel-hozta Ő Néked Hájnal Tsillagodat,
 És meg adta régen várt Bóldogságodat.
*Nagy Tudományu, és Kegyeiségi jó Tanítójár ekképpen
 kesérgi S. Sz. Szemerjái Demeter Mo'ses.*

V É G E.

